

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
 ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร
 คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง
 การศึกษาการส่งออกน้ำตาลทรายของประเทศไทย
 A Study of Thai Sugar Export

ของ
 นางสาวอุมารี ศรีเชียงษา
 ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
 วท.บ. (บริหารธุรกิจเกษตร)
 เมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2543

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ

 6 / 3 / 2543
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสรรค์ โนชัย)

กรรมการปัญหาพิเศษ

 6 / 3 / 2543
 (ดร.วิรัช กระแสร์ฉัตร)

หัวหน้าภาควิชา

 6 / 3 / 43
 (อาจารย์เสาวคนธ์ เลิศกาญจนะ)

16908

11 ส.ค. 2543

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
 169
 0 8460
 2542

16908

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาการส่งออกน้ำตาลทรายของประเทศไทย

A Study of Thai Sugar Export

T097227

โดย

นางสาวอุมารี ศรีเชียงษา

ปพ.
๐๘๔๖

๒๕๔๓

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน..... ๐๗๒๒๗

วันเดือนปี..... ๕ ๖ ๒๕๔๓

เสนอ

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

พ.ศ. ๒๕๔๓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ก็ยังมีบริการขั้นพื้นฐานในการส่งออกไม่พร้อมอีกด้วย และจากผลการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดของประเทศไทยในตลาดญี่ปุ่น พบว่า ส่วนแบ่งตลาดของประเทศไทยมี 22.58 ออสเตรเลีย 21.72 และแอฟริกาใต้ 4.13 เป็นการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดที่เกิดจากการขยายขนาดตลาดของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 80.85 มากกว่าออสเตรเลียซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 71.82 แต่การแข่งขันของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.15 ซึ่งน้อยกว่าออสเตรเลียที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.62 แสดงว่าประเทศไทยมีตลาดที่ใหญ่กว่าแต่การแข่งขันของไทยด้อยกว่า จึงมีโอกาสที่ไทยจะเสียตลาดไปได้ง่ายมากสำหรับแอฟริกาใต้มีส่วนแบ่งตลาดน้อยจึงเป็นคู่แข่งที่ไม่สำคัญ

จากการศึกษาจึงเสนอแนะได้ว่า การส่งออกน้ำตาลทรายของประเทศไทยจะขยายตัวและมีปริมาณเพิ่มขึ้น โรงงานต้องส่งเสริมเกษตรกรให้จัดการการผลิตวัตถุดิบที่ได้คุณภาพและจัดการระบบการผลิตให้ได้สินค้ามาตรฐานอยู่เสมอ จะทำให้ต้นทุนการผลิตลดต่ำลงและค่าใช้จ่ายในการส่งออกก็จะลดลงด้วย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดสภาพคล่องทางการเงินตามมา โดยวางแผนและจัดหาแหล่งเงินทุนที่มีความมั่นคง ด้านรัฐบาลต้องมีนโยบายส่งเสริมการส่งออก โดยวางแผนทางด้านการผลิตและการตลาดภายในประเทศให้มีความมั่นคง จัดบริการขั้นพื้นฐานให้เพียงพอ ส่วนผู้ส่งออกต้องแสวงหาตลาดใหม่ๆ เพิ่มขึ้นพร้อมทั้งพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ควบคู่ไปด้วย และรัฐบาลควรใช้นโยบายราคาและกลยุทธ์รักษาตลาดเดิม จะช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของไทยขึ้นได้อีก เพื่อให้การส่งออกน้ำตาลทรายของไทยพัฒนาต่อไป

คำนิยม

จากการศึกษาและเรียบเรียงปัญหาพิเศษฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษา รวมทั้งตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จาก ผศ.รังสรรค์ โนชัย อาจารย์ที่ปรึกษา และ ดร.วิรัช กระแสร์ฉัตร คณะกรรมการปัญหาพิเศษ ซึ่งได้ให้คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ สำหรับการเรียบเรียงปัญหาพิเศษ ทำให้การศึกษาครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงขอบพระคุณอาจารย์ทั้ง 2 ท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณพี่ชาย ผู้เป็นดั่งพ่อบังเกิดเกล้า พร้อมทั้งทุกคนในครอบครัวที่ได้สนับสนุนและให้กำลังใจมาตลอด นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อนๆ และน้องๆ ที่ได้ให้กำลังใจและช่วยเหลือในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ให้สำเร็จได้ด้วยดี

อุมารี ศรีเชียงษา

มีนาคม 2543

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(4)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการศึกษา	4
นิยามศัพท์	5
วิธีการศึกษา	5
การเก็บรวบรวมข้อมูล	5
การวิเคราะห์ข้อมูล	6
บทที่ 2 โครงร่างทฤษฎี	7
การตรวจเอกสาร	7
สมมุติฐานของการศึกษา	9
แบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด	9
บทที่ 3 การผลิตและการตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย	13
สภาพทั่วไปของการผลิตน้ำตาลทรายของไทย	13
แหล่งผลิต	13
ลักษณะการผลิต	14
ปริมาณการผลิต	15
ต้นทุนการผลิต	17
กระบวนการผลิต	17
ประเภทของน้ำตาลทรายที่ผลิตได้	19

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาทางการผลิต	22
นโยบายด้านการผลิตของรัฐบาล	23
สถานการณ์การผลิตน้ำตาลทรายของไทยในตลาดโลก	24
สถานการณ์การผลิตน้ำตาลทรายของโลก	24
สถานการณ์การผลิตน้ำตาลทรายของไทย	24
ตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย	26
สถานการณ์ตลาดน้ำตาลทรายของโลก	27
ปัญหาสมดุลน้ำตาลทรายของโลก	27
ประเทศนำเข้าน้ำตาลทรายที่สำคัญของโลก	28
ประเทศส่งออกน้ำตาลทรายที่สำคัญของโลก	28
ลักษณะและโครงสร้างตลาดส่งออกน้ำตาลทราย	31
ลักษณะทั่วไปของตลาดส่งออกน้ำตาลทราย	31
โครงสร้างตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย	33
การส่งออกน้ำตาลทรายของไทย	34
แนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย	34
ประเภทของน้ำตาลทรายที่ส่งออก	36
ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ	38
ประเทศคู่แข่งที่สำคัญ	42
วิธีการตลาดส่งออก	44
ราคาจำหน่ายน้ำตาลทราย	46
ปัญหาตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย	48
บทบาทและนโยบายของภาครัฐต่ออุตสาหกรรมน้ำตาลทราย	48
มาตรการด้านภาษี	49
มาตรการที่มีใช้ภาษี	49
ผลกระทบจากการเจรจาออร์กูเวีย	49
บทที่ 4 การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของไทย	51
การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายในตลาดญี่ปุ่น	51
ความสามารถในการส่งออก	55

	หน้า
ความหมายในเชิงนโยบาย	56
บทที่ 5 สรุปลงและข้อเสนอแนะ	58
สรุป	58
ข้อเสนอแนะ	60
เอกสารอ้างอิง	64

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สัดส่วนของตลาดส่งออกน้ำตาลทรายที่สำคัญของไทย ปี พ.ศ. 2541	2
2	ปริมาณการผลิตและการใช้น้ำตาลทรายภายในประเทศ ปี พ.ศ. 2540-2542 (ล้านตัน)	2
3	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกน้ำตาลทราย ปี พ.ศ. 2530-2541	3
4	ตัวอย่างการคำนวณการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดโดยใช้ข้อมูลสมมุติ	10
5	ปริมาณผลผลิตน้ำตาลทรายและกากน้ำตาล ปี พ.ศ. 2531-2541 (ตัน)	16
6	ปริมาณการผลิตและปริมาณการใช้น้ำตาลทรายภายในประเทศของไทย ปี พ.ศ. 2529/30-2540/41 (ล้านตัน)	25
7	บัญชีสมมูลน้ำตาลทรายของโลก ปี พ.ศ. 2536/37-2541/42 (ล้านตัน)	28
8	ปริมาณการนำเข้าน้ำตาลทรายของประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญของโลก ปี พ.ศ. 2530/31-2539/40 (พันตัน)	29
9	ปริมาณการส่งออกน้ำตาลทรายของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญของโลก ปี พ.ศ. 2530/31-2539/40 (พันตัน)	30
10	อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณและมูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย ปี พ.ศ. 2531-2541	35
11	มูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยไปยังประเทศคู่ค้า 5 ประเทศแรก ปี พ.ศ. 2538-2541 (ล้านบาท)	36
12	อัตราการขยายตัวและสัดส่วนการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยไปยังประเทศคู่ค้า 5 ประเทศแรก ปี พ.ศ. 2538-2541	37
13	มูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายดิบของไทยไปยังประเทศคู่ค้า 5 ประเทศแรก ปี พ.ศ. 2538-2541 (ล้านบาท)	37
14	มูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายขาวของไทยไปยังประเทศคู่ค้า 5 ประเทศแรก ปี พ.ศ. 2538-2541 (ล้านบาท)	39
15	มูลค่าการส่งออกกากน้ำตาลของไทยไปยังประเทศคู่ค้า 5 ประเทศแรก ปี พ.ศ. 2538-2541 (ล้านบาท)	39

16	มูลค่าการนำเข้าน้ำตาลทรายและกากน้ำตาลของญี่ปุ่น ปี พ.ศ. 2537-2541 (พันล้านบาท)	41
17	ราคาขายส่งน้ำตาลทรายในตลาดกรุงเทพฯ ราคาขายส่งน้ำตาลทรายดิบ และราคาส่งออกน้ำตาลทรายดิบ เอฟ.โอ.บี. ปี พ.ศ. 2530/31-2540/41	47
18	มูลค่าการนำเข้าน้ำตาลทรายของญี่ปุ่นจากประเทศไทย ออสเตรเลีย และแอฟริกาใต้ ระหว่างปี พ.ศ. 2534-2541 (พันล้านบาท)	52
19	ผลการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายในตลาดญี่ปุ่น (พันล้านบาท)	53
20	ผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของประเทศไทย ออสเตรเลีย และแอฟริกาใต้ ในตลาดญี่ปุ่น (พันล้านบาท)	54

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ขั้นตอนการผลิตน้ำตาลทราย	20
2	แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงปริมาณการผลิตและการใช้น้ำตาลทรายภายในประเทศ ปี พ.ศ. 2529/30-2540/41 (ล้านตัน)	26
3	วิธีการตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย	45

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

น้ำตาลทรายเป็นสินค้าที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ เป็นอาหารที่ให้พลังงานต่อร่างกายและจิตใจ สามารถใช้บริโภคได้ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารอื่นๆ ได้อีกมากมาย และให้ผลิตภัณฑ์พลอยได้จากอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายที่สำคัญอีกจำนวนมาก (มนตรี, 2528) นอกจากนี้น้ำตาลทรายยังเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทย สามารถทำรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนปีละหลายหมื่นล้านบาท จึงนับได้ว่าน้ำตาลทรายเป็นสินค้าที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทยเป็นอย่างยิ่ง

ปัจจุบันการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย ส่วนมากจะส่งออกในรูปแบบของน้ำตาลทรายดิบ น้ำตาลทรายขาว และผลิตภัณฑ์พลอยได้ คือ กากน้ำตาล ประมาณร้อยละ 70 ของน้ำตาลทรายที่ผลิตได้ทั้งหมดจะส่งออกไปต่างประเทศ ส่วนอีกร้อยละ 30 จะใช้เพื่อการบริโภคภายในประเทศ ในปี พ.ศ. 2541 ไทยสามารถส่งออกน้ำตาลทรายได้จำนวนมากเป็นอันดับ 4 ของโลก และมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 10 เป็นปริมาณการส่งออก 2,290,847 ตัน มูลค่า 26,613.5 ล้านบาท (กระทรวงพาณิชย์, 2542) ซึ่งตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย ได้แก่ อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย (ตารางที่ 1) ตลาดที่มีแนวโน้มดี ได้แก่ ญี่ปุ่น และตลาดที่มีแนวโน้มลดลง ได้แก่ ตลาดในเอเชียและรัสเซีย ส่วนกากน้ำตาลมีตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ มีอัตราสูงถึงร้อยละ 80-90 ของการส่งออกกากน้ำตาลทั้งสิ้น แต่ในระยะที่ผ่านมาได้มีการขยายตลาดเข้าไปในยุโรปด้วย ได้แก่ อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ เป็นต้น ไทยสามารถผลิตน้ำตาลทรายได้ 4.09 ล้านตัน จากกำลังการผลิต 618,459 ตันต่อวัน มีโรงงานน้ำตาลจำนวน 46 โรง และมีปริมาณการใช้ภายในประเทศ 1.70 ล้านตัน ซึ่งเป็นปริมาณการผลิตและการใช้ภายในประเทศที่ลดลงจากปี พ.ศ. 2540 ร้อยละ 29.48 และร้อยละ 0.60 ตามลำดับ (ตารางที่ 2) สาเหตุเกิดจากความแห้งแล้งจึงทำให้อ้อยเจริญเติบโตได้ไม่ดีเท่าที่ควร ผลผลิตต่อไร่จึงต่ำ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง รวมทั้งยังมีการเผาต้นอ้อยซึ่งเป็นการทำลายสภาพแวดล้อมและทำให้วัตถุดิบที่นำมาใช้ผลิตน้ำตาลทรายมีคุณภาพลดลง จึงส่งผลให้การผลิตน้ำตาลทรายในปี พ.ศ. 2541 นั้นลดลงตามไปด้วย แต่ก็คาดว่าในปี พ.ศ. 2542 ปริมาณการผลิตและปริมาณการใช้ภายในประเทศจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2541 อีกเล็กน้อย ทางด้านประสิทธิภาพการผลิตน้ำตาลทราย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 สัดส่วนของตลาดส่งออกน้ำตาลทรายที่สำคัญของไทย ปี พ.ศ. 2541

ประเทศ	ร้อยละ
อินโดนีเซีย	32.10
ญี่ปุ่น	26.40
ฟิลิปปินส์	7.40
เกาหลีใต้	7.20
มาเลเซีย	4.50
จีน	3.00
สหรัฐอเมริกา	0.90
ประเทศอื่นๆ	18.50

ที่มา: (กระทรวงพาณิชย์, 2542)

ตารางที่ 2 ปริมาณการผลิตและการใช้น้ำตาลทรายภายในประเทศ ปี พ.ศ. 2540-2542 (ล้านตัน)

ปี	ปริมาณการผลิต	ปริมาณการใช้
2540	5.80	1.71
2541	4.09	1.70
2542 ¹	4.45	1.75

หมายเหตุ ¹ เป็นตัวเลขประมาณการที่ได้จากการคาดคะเนแนวโน้มในปี พ.ศ. 2542

ที่มา: (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2542ก)

ของโรงงานน้ำตาลของไทยยังอยู่ในอันดับที่ 1 ใน 10 ของโลก ซึ่งช่วยให้ไทยสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้ ถึงแม้ว่าประสิทธิภาพการปลูกอ้อยยังมีต้นทุนสูงอยู่ การส่งออกน้ำตาลทรายมีปริมาณเพิ่มขึ้นสม่ำเสมอทุกปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2530 ซึ่งมีปริมาณ 2.01 ล้านตัน และมูลค่า 8,573 ล้านบาท ได้เพิ่มขึ้นเป็น 4.38 ล้านตัน และมูลค่า 31,444 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2539 และส่งออกได้ลดลงจำนวนมากทั้งปริมาณและมูลค่า ในปี พ.ศ. 2541 (ตารางที่ 3) และคาดว่าในปี พ.ศ. 2542 จะมีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นแต่ราคามีแนวโน้มลดลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกน้ำตาลทราย ปี พ.ศ. 2530-2541

ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2530	2,025,259	8,573
2531	1,883,155	9,787
2532	2,974,803	19,106
2533	2,382,404	17,948
2534	2,715,130	14,812
2535	3,517,435	18,177
2536	2,303,295	12,342
2537	2,630,609	17,156
2538	3,693,318	28,384
2539	4,375,163	31,444
2540	4,021,278	31,748
2541	2,290,647	26,611
เฉลี่ย	2,901,041	19,674

ที่มา: (ธนาคารกรุงไทยจำกัด (มหาชน), 2542)

จากสถานการณ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยนั้น เป็นการส่งออกที่ยังมีศักยภาพอยู่ นำมาซึ่งรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากว่าเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ ซึ่งส่งผลให้การส่งออกน้ำตาลทรายของไทยลดลงในปีที่ผ่านมา และในการส่งออกน้ำตาลทรายไปประเทศคู่ค้าที่สำคัญนั้น ไทยก็ยังคงมีความเสียเปรียบประเทศคู่แข่งในด้านต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าและคุณภาพวัตถุดิบที่ต่ำกว่าอยู่มาก ทำให้ปริมาณการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยมีโอกาสที่จะลดลงได้โดยง่าย และถึงแม้ว่าการส่งออกน้ำตาลทรายจะแนวโน้มเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่การส่งออกน่าจะเพิ่มขึ้นมากกว่าที่เป็นอยู่และมีอัตราการขยายตลาดส่งออกได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยทั้งสภาพทั่วไปด้านการผลิต การตลาดส่งออก ส่วนแบ่งตลาด และแนวทางในการพัฒนาการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ทราบถึงภาวะตลาดกับประเทศคู่ค้าและประเทศคู่แข่งที่สำคัญ เพื่อช่วยในการวางแผนนโยบายต่างๆ ที่จะทำให้การส่งออกน้ำตาลทราย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้น ตลอดจนปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมให้การส่งออกของไทยมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ไทยเป็นประเทศที่มีความมั่นคงทางด้านอาหารภายในประเทศ สามารถพึ่งพาตนเอง และลดการพึ่งพาประเทศอื่นได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปด้านการผลิตและการตลาดเพื่อการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย
2. เพื่อศึกษาตลาดส่งออกน้ำตาลทรายและส่วนแบ่งตลาดของไทยในประเทศคู่ค้าที่สำคัญ
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการส่งออกน้ำตาลทรายในอนาคต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพทั่วไปด้านการผลิตและการตลาดเพื่อการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย
2. ทราบถึงตลาดส่งออกน้ำตาลทรายและส่วนแบ่งตลาดของไทยในประเทศคู่ค้าที่สำคัญ
3. ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาการส่งออกน้ำตาลทรายในอนาคต

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษากการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปด้านการผลิต โครงสร้างทางการตลาด วิธีการตลาด ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ส่งออก ปริมาณการส่งออก ประเทศคู่ค้าและคู่แข่งที่สำคัญ วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของไทยในประเทศคู่ค้าที่สำคัญ คือ ญี่ปุ่น เพราะเป็นประเทศนำเข้ารายใหญ่ของโลกและมีการนำเข้าน้ำตาลทรายจากไทยมากที่สุด ในการวิเคราะห์จะใช้แบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด วิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ ออสเตรเลียและแอฟริกาใต้ ซึ่งแบ่งข้อมูลเป็น 2 คาบเวลา คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2534-2537 และระหว่างปี พ.ศ. 2538-2541 รวมทั้งเสนอแนวทางในการพัฒนาการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยในอนาคต โดยข้อมูลที่น่ามาใช้ในการศึกษานั้นเป็น ข้อมูลทศวรรษปฏิวัติในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2530-2541

นิยามศัพท์

การส่งออกน้ำตาลทราย หมายถึง การนำน้ำตาลทรายที่ผลิตได้ในประเทศส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ในรูปของน้ำตาลทรายดิบและน้ำตาลทรายขาว

น้ำตาลทรายดิบ (raw sugar) หมายถึง ผลึกชูโครสที่มีความบริสุทธิ์ต่ำ ลักษณะเป็นเกล็ดสีน้ำตาลอ่อนถึงเข้มตามสีของกากน้ำตาลที่หุ้มรอบผลึก มีความชื้นสูง เกล็ดน้ำตาลจะเกาะจับติดกันไม่ร่วน

น้ำตาลทรายขาว (refined sugar) หมายถึง ผลึกชูโครสที่มีความบริสุทธิ์สูง มีลักษณะเป็นเกล็ดใสสีขาวถึงสีเหลืองอ่อน เกล็ดน้ำตาลร่วนไม่ติดกันและมีกากน้ำตาลติดอยู่ด้วยเป็นส่วนน้อย ถ้าผลึกมีความบริสุทธิ์สูงมากเป็นพิเศษ ก็เรียกว่า น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) โดยแบ่งรายละเอียดของข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาสภาพทั่วไปด้านการผลิตและการตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย เป็นข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมจากเอกสาร หนังสือ รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลทางสถิติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รวบรวมไว้ เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย เป็นต้น โดยข้อมูลที่ใช้อยู่ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2530-2541

2. ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของไทย เป็นข้อมูลทางสถิติที่ได้รวบรวมจากสถิติของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดอยู่ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2534-2541

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ในการศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิตน้ำตาลทราย จะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยการนำเสนอในรูปของบทความ ตาราง และแผนภาพประกอบคำอธิบาย เพื่ออธิบายให้ทราบถึงสภาพทั่วไปด้านการผลิต ปริมาณการผลิต และปัญหาต่างๆ ในการผลิตน้ำตาลทรายเพื่อการส่งออกของไทย

2. การศึกษาการตลาดส่งออกน้ำตาลทรายไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ จะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยอาศัยค่าทางสถิติอย่างง่ายในรูปของอัตราส่วนหรือร้อยละ ประกอบกับตาราง และแผนภาพในการอธิบาย เพื่อให้ทราบถึงการตลาดส่งออก โครงสร้างทางการตลาด วิธีการตลาด ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ส่งออก ปริมาณการส่งออก ประเทศคู่ค้าและคู่แข่งที่สำคัญ และจะใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) ในการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยอาศัยแบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด (a market share analysis model) แล้วนำผลการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายที่ได้มาเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทย ได้แก่ ออสเตรเลียและแอฟริกาใต้ ซึ่งจะพิจารณาการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดใน 3 ลักษณะ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากขนาดของตลาด การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการแข่งขัน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการกระจายตัวของตลาด

3. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการส่งออกน้ำตาลทราย โดยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์หาข้อสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งออก รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและขยายตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทยในอนาคตให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

โครงร่างทฤษฎี

ในบทนี้จะเป็นการกล่าวถึงแนวความคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด น้ำตาลทรายของไทยในประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยจะทำการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกน้ำตาลทรายและเสนอสมมุติฐานของการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีในรูปของแบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของไทยในบทที่ 4 ต่อไป

การตรวจเอกสาร

ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิและก่อเกียรติ วิริยะพัฒนา (2537) ได้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับสินค้าเกษตรกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย ในด้านการผลิตและการตลาดของการปลูกอ้อยและอุตสาหกรรมน้ำตาลทราย ทั้งตลาดภายในและต่างประเทศ ความว่า น้ำตาลทรายนับเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรชนิดหนึ่งที่มีบทบาทและความสำคัญมาก ผลผลิตน้ำตาลทรายที่ไทยผลิตได้ในปีหนึ่งๆ จะใช้สำหรับการบริโภคภายในส่วนหนึ่ง ตกปีละประมาณ 5 แสนกว่าตัน แต่ส่วนใหญ่จะส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ นำมาซึ่งรายได้มหาศาลในปีหนึ่งๆ การตลาดส่งออกน้ำตาลทรายภายในประเทศนั้น แต่เดิมโรงงานน้ำตาลขายผ่านบริษัทที่ค้ำน้ำตาลของไทยแล้วจึงจะขายให้กับบริษัทนายหน้าต่างประเทศ เพื่อขายน้ำตาลทรายสู่ตลาดโลกต่อไป ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525/26 เป็นต้นมา รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงนโยบายการค้าน้ำตาลทราย โรงงานน้ำตาลจะต้องผลิตน้ำตาลทรายโควตา ก. และน้ำตาลทรายคิบบตามโควตา ข. เป็นอันดับแรกจนครบจำนวนตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงพาณิชย์กำหนดเสียก่อนจึงจะมีสิทธิ์ทำการผลิตน้ำตาลทรายโควตา ค. ได้

อัมมาร์ สยามวาลาและคณะ (2537) ได้วิจัยเกี่ยวกับอนาคตอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลไทย ในด้านการส่งออก ความว่า ปริมาณการส่งออกน้ำตาลทรายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของปริมาณการผลิต ปริมาณส่งออกได้เพิ่มจาก 1.54 ล้านตันในปี 2526 เป็น 3.52 ล้านตัน ในปี 2535 คาดว่าสถานะตลาดน้ำตาลของโลกในช่วงทศวรรษหน้าจะมีแนวโน้มดีขึ้นกว่าช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จะทำให้ราคาน้ำตาลเฉลี่ยในช่วงทศวรรษหน้าสูงกว่าช่วงทศวรรษที่ผ่านมาด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จักรวรรณ งามญาณและคณะ (2539) ได้ศึกษาถึงศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรม น้ำตาลทราย ความว่า ไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ระดับโลก โดยไทยมีคู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ ออสเตรเลีย บราซิล และคิวบา ประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย ได้แก่ เกาหลีใต้ จีน สหรัฐอเมริกา และอินเดีย น้ำตาลทรายเป็นสินค้าเกษตรชนิดเดียวที่เกษตรกรได้รับการปกป้องผ่านระบบแบ่งปันผลประโยชน์ 70 ต่อ 30 หลายประเทศที่มีการผลิตน้ำตาลทรายจะมีนโยบายปกป้องผู้ผลิตในประเทศตนเพื่อให้อุตสาหกรรมน้ำตาลมีความมั่นคง ไม่ถูกระทบจากการแข่งขันในตลาดโลก นโยบายที่ใช้ได้แก่ การห้ามการนำเข้า การกำหนดโควตานำเข้า การตั้งกำแพงภาษีนำเข้า การอุดหนุนการส่งออก และการอุดหนุนการผลิต นโยบายเหล่านี้บิดเบือนการผลิตและการค่าน้ำตาลทรายของโลก ทำให้บางประเทศเช่นสหภาพยุโรปซึ่งผลิตน้ำตาลทรายด้วยต้นทุนสูง กลายเป็นผู้ส่งออกน้ำตาลทรายรายใหญ่ของโลกได้ ผู้บริโภคในหลายประเทศต้องเป็นผู้จ่ายเงินช่วยเหลือผู้ผลิตในทางอ้อม โดยผู้ผลิตในประเทศที่สามารถผลิตน้ำตาลทรายได้ต้นทุนต่ำจะเสียประโยชน์ ไม่อาจขายสินค้าได้มากเท่าที่ควรเป็น การใช้ทรัพยากรการผลิตของโลกถูกบิดเบือนไปผลิตสินค้าที่เสียต้นทุนสูงโดยไม่จำเป็น

พิระศักดิ์ ศรีนิเวศน์ (2541) ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องวิสัยทัศน์อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทรายของไทยในทศวรรษหน้า ในด้านของสถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาต่างๆ ความว่า ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกน้ำตาลทรายรายใหญ่ 1 ใน 5 ของโลก ผลิตน้ำตาลทรายได้ปีละ 4.00-5.50 ล้านตัน ใช้บริโภคในประเทศ 1.70 ล้านตันเท่านั้น ที่เหลือส่งออกทั้งสิ้น การที่ตลาดน้ำตาลทรายของไทยส่วนใหญ่เป็นตลาดต่างประเทศ ทำให้ต้องมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำและมีประสิทธิภาพดีในการผลิตน้ำตาลทรายของโรงงาน ที่จะสามารถแข่งขันกับชาติอื่นๆ ได้ทั่วโลกแต่ประสิทธิภาพในการผลิตอ้อยยังมีต้นทุนสูงกว่าประเทศคู่แข่งหลายประเทศ เช่น ออสเตรเลีย อินเดีย อาฟริกาใต้ และฟิลิปปินส์ ดังนั้นประเทศไทยต้องแก้ไขปัญหาในการผลิตอ้อยอย่างทันท่วงทีก่อนที่ต้นทุนรวมของไทยจะสูงจนแข่งขันกับคู่แข่งไม่ได้

ธนาคารกรุงไทยจำกัด (2542) ได้วิจัยธุรกิจด้านการผลิตและการค้าภายในประเทศของน้ำตาลทราย ความว่า ด้านการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยคล่องตัวขึ้น เนื่องจากราคาน้ำตาลทรายในตลาดโลกที่เพิ่มขึ้นและค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลง ทำให้ผู้ผลิตสามารถระบายน้ำตาลทรายในสต็อกที่นำไปจำหน่ายไว้กับสถาบันการเงินได้ แต่ราคาส่งออกก็ยังไม่ค่อยดีนัก เพราะต้องแข่งขันกับออสเตรเลียที่ผลผลิตเพิ่มขึ้น ขณะที่ความต้องการนำเข้าของตลาดสำคัญชะลอตัวลง โดยเฉพาะอินโดนีเซียประกาศห้ามนำเข้าน้ำตาลทรายตั้งแต่วันที่ 15 กันยายนจนถึงปลายปี พ.ศ. 2542 ส่วนฟิลิปปินส์เริ่มมีผลผลิตในประเทศเข้าสู่ตลาดและคาดว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้น สำหรับปริมาณการส่งออกน้ำตาลทรายในช่วง 7 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2542 มีจำนวนรวมประมาณ 2.23 ล้านตัน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบ่งเป็นน้ำตาลทรายดิบ 1.38 ล้านตัน และน้ำตาลทรายขาว 0.85 ล้านตัน ตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ อินโดนีเซีย 589,000 ตัน ญี่ปุ่น 317,000 ตัน และอินเดีย 203,461 ตัน ตามลำดับ

สมมุติฐานของการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถตั้งสมมุติฐานได้ดังนี้

อัตราการขยายตัวการส่งออกน้ำตาลทรายของประเทศไทยและออสเตรเลียในตลาดญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น ส่วนประเทศอิตาลีได้จะมีอัตราการขยายตัวการส่งออกลดลง

แบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด

ในการศึกษาเรื่องส่วนแบ่งตลาดของไทยในประเทศคู่ค้าที่สำคัญ เปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยอาศัยแบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด ซึ่งกำหนดโดย L.R.Riguuss, D.C.Sportt, G.L.Ochaner และ G.L.Cramer ภายใต้ข้อสมมุติที่ว่า ไม่มีการจำกัดทางด้านอุปทาน (Supply) แต่การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดนั้น เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุปสงค์ (Demand) ซึ่งตามแนวความคิดของแบบจำลองนี้สามารถกำหนดลักษณะการเปลี่ยนแปลงของส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดที่เกิดจากขนาดของตลาด (size of market effect) พิจารณ ปริมาณน้ำตาลทรายที่ตลาดนั้นนำเข้าเพิ่มขึ้นหรือลดลง โดยที่กำหนดให้ส่วนแบ่งตลาดคงที่ในช่วงเวลาฐานกับเวลาที่พิจารณา ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงขนาดของตลาดว่าขยายใหญ่ขึ้นหรือเล็กลง อธิบายได้ว่า ตลาดมีความเจริญทางเศรษฐกิจโดยมีรายได้ประชาชาติและจำนวนประชากรเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความเจริญเติบโตในการส่งออกสินค้าไปสู่ตลาดนั้น

2. การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดที่เกิดจากการแข่งขันในตลาด (competitive effect) พิจารณาการเปลี่ยนแปลงปริมาณน้ำตาลทรายที่ตลาดคงที่ในช่วงเวลาฐานกับเวลาที่พิจารณา จะแสดงให้เห็นว่าถ้าส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของประเทศนั้นลดลง ในขณะที่ขนาดของตลาดคงที่ แสดงว่าผลของการแข่งขันทำให้ประเทศนั้นต้องสูญเสียตลาดน้ำตาลทรายไปบางส่วน ถ้าส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของประเทศนั้นเพิ่มขึ้น ขณะที่ขนาดของตลาดคงที่ แสดงว่าผลของการแข่งขันทำให้ประเทศนั้นได้ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังรวมไปถึงนโยบายทางการค้าและนโยบายทางการตลาดของประเทศผู้นำเข้า

3. การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดที่เกิดจากการกระจายตัวของตลาด (distributive effect) พิจารณาการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการส่งออกน้ำตาลทรายของประเทศนั้น โดยกำหนดให้ขนาดของตลาดและส่วนแบ่งตลาดแต่ละตลาดคงที่ จะชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงความสำคัญของประเทศผู้ส่งออก ทำให้การส่งออกของแต่ละประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยที่ขนาดของตลาดและส่วนแบ่งตลาดคงที่

การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของไทย โดยใช้แบบจำลองดังกล่าวช่วยในการอธิบาย เพื่อที่จะนำผลของการศึกษาที่ได้นั้นไปใช้เป็นแนวทางการขยายตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทยให้กว้างขวางและเหมาะสมกับความต้องการของตลาดต่างประเทศมากขึ้น

ตัวอย่างการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด (ตารางที่ 4) โดยสมมติให้ตลาดส่งออกประเทศ X นั้นมีเพียง 2 ตลาด คือ ตลาด A และตลาด B และประเทศคู่แข่งกับประเทศ X นั้นมีเพียงประเทศเดียว การวิเคราะห์จะพิจารณาเพียง 2 ปี คือ ปีที่ 1 และปีที่ 2

ตารางที่ 4 ตัวอย่างการคำนวณการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดโดยใช้ข้อมูลสมมติ

	ปริมาณการนำเข้า ทั้งหมด	ปริมาณการนำเข้า จากประเทศ X	ส่วนแบ่งการตลาด ของประเทศ X
ปีที่ 1			
ตลาด A	400	160	0.40
ตลาด B	1,200	240	0.20
รวมทั้งหมด	1,600	400 (A ₁)	0.25
ปีที่ 2			
ตลาด A	200	160	0.40
ตลาด B	1,800	240	0.20
รวมทั้งหมด	2,000	400 (A ₂)	0.25

ที่มา: (Ochaner and Cramer, 1975)

จากข้อสมมุติฐานดังกล่าว สามารถคำนวณการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของประเทศ X เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงขนาดของตลาด การแข่งขันในตลาด และการกระจายตัวของตลาด ระหว่างปีที่ 1 และปีที่ 2 ดังนี้

1. ความสามารถในการส่งออกของประเทศ X (potential export)

1.1 ส่วนแบ่งตลาดของประเทศ X ในปีที่ 1 ณ ตลาดระดับการส่งออกในปีที่ 2 โดยแทนด้วย B_1 คือ

$$B_1 = 0.25 \times 2,000 = 500 \text{ หน่วย}$$

1.2 ส่วนแบ่งตลาดของประเทศ X ในปีที่ 1 ในตลาด A และตลาด B ณ ระดับการส่งออกในปีที่ 2 โดยแทนด้วย B_2 คือ

$$B_2 = 0.40 \times 200 + B_1 = 0.20 \times 1,800 = 440 \text{ หน่วย}$$

2. สรุปผลการคำนวณการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของประเทศ X ระหว่างปีที่ 1 และปีที่ 2 ในตัวอย่างข้างต้นได้ว่า

การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของประเทศ X ในตลาด A และตลาด B ระหว่างปีที่ 1 และ ปีที่ 2 โดยเนื่องมาจากผลทั้งหมด 240 หน่วย จำนวนจากผลต่างระหว่างปริมาณนำเข้าจากประเทศ X ในตลาดรวมทั้งหมดในปีที่ 2 (A_2) กับปริมาณนำเข้าจากประเทศ X ในตลาดรวมทั้งหมดในปีที่ 1 (A_1)

$$\text{ผลทั้งหมด} = A_2 - A_1 = 640 - 400 = 240 \text{ หน่วย}$$

โดยผลของการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดทั้งหมดนี้เนื่องมาจาก

1. การเปลี่ยนแปลงจากขนาดของตลาด กำหนดให้ส่วนแบ่งตลาดคงที่ ซึ่งเกิดจากผลต่างระหว่างส่วนแบ่งตลาดของประเทศ X ในปีที่ 1 ณ ระดับการส่งออกปีที่ 2 (B_1) และปริมาณที่นำเข้าจากประเทศ X ในตลาดรวมทั้งหมด (A_1) คือ

$$\text{ผลทั้งหมด} = B_1 - A_1 = 500 - 400 = 100 \text{ หน่วย}$$

นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของประเทศ X เนื่องมาจากขนาดของตลาดเพิ่มขึ้น 100 หน่วย หรือร้อยละ 42 ของการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งการตลาดทั้งหมด

2. การเปลี่ยนแปลงจากการแข่งขันในตลาด กำหนดให้ขนาดของตลาดคงที่ ซึ่งเกิดจากผลต่างระหว่างการนำเข้าของประเทศ X ในตลาดรวมทั้งหมดในปีที่ 2 (A_2) และส่วนแบ่งตลาดของประเทศ X ในปีที่ 1 ในตลาด A และตลาด B ณ ระดับการส่งออกในปีที่ 2 (B_2) คือ

$$\text{ผลการแข่งขันในตลาด} = A_2 - B_2 = 640 - 440 = 200 \text{ หน่วย}$$

นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของประเทศ X เนื่องมาจากการแข่งขันในตลาดเพิ่มขึ้น 200 หน่วย หรือร้อยละ 82 ของการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การเปลี่ยนแปลงการกระจายตัวของตลาด โดยกำหนดให้ขนาดของตลาดและ ส่วนแบ่งตลาดคงที่ คิดจากผลต่างระหว่างส่วนแบ่งตลาดของประเทศ X ในปีที่ 1 ในตลาด A และตลาด B ณ ระดับส่งออกในปีที่ 2 (B_2) และส่วนแบ่งตลาดของประเทศ X ในปีที่ 1 ณ ระดับส่งออกในปีที่ 2 (B_1) หรือผลทั้งหมดหักออกด้วยผลของการเปลี่ยนแปลงของขนาดของ ตลาด และผลของการแข่งขันในตลาด คือ

$$\text{ผลการกระจายตัวของตลาด} = B_2 - B_1 = 440 - 500 = -60 \text{ หน่วย}$$

นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของประเทศ X เนื่องมาจากการกระจายตัวของ ตลาดลดลง 60 หน่วย หรือร้อยละ 25 ของการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดทั้งหมด

จากการวิเคราะห์จะเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของประเทศ X ในตลาด A และตลาด B ระหว่างปีที่ 1 และปีที่ 2 จากผลดังกล่าวข้างต้นทำให้การส่งออกของประเทศ X ไปยังตลาด A และตลาด B เพิ่มขึ้น 240 หน่วย

บทที่ 3

การผลิตและการตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย

ในบทนี้จะเป็นการกล่าวถึงสภาพทั่วไปของการผลิตและการตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย ทั้งในประเทศไทยและในตลาดโลก เพื่อให้ทราบถึงสถานะและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในด้านการผลิตและการส่งออก อีกทั้งยังกล่าวถึงบทบาทและผลกระทบจากนโยบายของรัฐ เพื่อนำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด เพื่อให้ทราบถึงตลาดส่งออกที่สำคัญและเป็นแนวทางในการพัฒนาตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย

สภาพทั่วไปของการผลิตน้ำตาลทรายของไทย

การศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการผลิตน้ำตาลทรายของไทยนั้น จะทำการศึกษาถึงแหล่งผลิตที่สำคัญ ลักษณะการผลิต ปริมาณการผลิต ต้นทุนในการผลิต กระบวนการผลิต และประเภทของน้ำตาลทรายที่ผลิตได้ในประเทศไทย และทำการศึกษาถึงสถานการณ์การผลิตทั้งของไทยและของโลก โดยมีแผนภาพและตารางประกอบการอธิบาย พร้อมกับสรุปประเด็นปัญหาที่สำคัญและนโยบายของภาครัฐในการดำเนินผลิตได้ดังนี้

แหล่งผลิต

น้ำตาลทรายสามารถผลิตได้จากพืชชนิดต่างๆ เช่น อ้อย หัวบีท (ผักกาดหวาน) มะพร้าวตาลโดนด หัวแมเบิ้ล เป็นต้น แต่ที่นิยมทำเป็นอุตสาหกรรม คือ น้ำตาลที่ทำจากอ้อย (cane sugar) และหัวบีท (beet sugar) น้ำตาลทรายเป็นผลผลิตทางอุตสาหกรรมการเกษตรที่มีลักษณะพิเศษ คือ สามารถผลิตได้ทั้งในประเทศกำลังพัฒนาในเขตร้อน และประเทศพัฒนาแล้วในเขตหนาว โดยประเทศที่อยู่ในเขตร้อนจะผลิตน้ำตาลทรายจากอ้อยร้อยละ 60 ของผลผลิตทั้งหมด และประเทศที่อยู่ในเขตหนาวจะผลิตน้ำตาลทรายจากหัวบีทร้อยละ 40 ของผลผลิตทั้งหมด ประเทศไทยสามารถผลิตน้ำตาลทรายได้จากอ้อยเป็นส่วนใหญ่ แต่น้ำตาลทรายที่ผลิตได้ไม่ว่าจะมาจากพืชชนิดใดก็สามารถทดแทนกันได้ได้สมบูรณ์ (นิพนธ์, 2539)

โรงงานน้ำตาลจะตั้งกระจายอยู่ตามแหล่งที่ปลูกอ้อยในเขตต่างๆ เขตที่มีการปลูกอ้อยมาก จำนวนโรงงานน้ำตาลก็จะมากและเขตที่มีการปลูกอ้อยน้อยจำนวนโรงงานน้ำตาลก็จะน้อยตามไปด้วย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจุบันโรงงานน้ำตาลได้กระจายตัวและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เป็นจำนวนทั้งหมด 46 โรงงาน เป็นโรงงานของภาคเอกชน 43 โรงงาน และรัฐวิสาหกิจในสังกัดกรมโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 3 โรงงาน โดยภาคกลางเป็นภาคที่มีโรงงานน้ำตาลมากที่สุด คือ 18 โรงงาน และรองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคตะวันออก มี 13 10 และ 5 โรงงาน ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2537 โรงงานน้ำตาลทั้งหมดมีการรวมกลุ่มกันเป็นสมาคม แบ่งเป็น 2 สมาคม คือ สมาคมโรงงานน้ำตาลไทย ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2507 มีสมาชิกทั้งหมด 20 โรงงาน ประกอบด้วย กลุ่มโรงงานที่สำคัญ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มไทยรุ่งเรือง กลุ่มรัฐวิสาหกิจ และโรงงานอื่นๆ อีก 6 โรงงาน และสมาคมการค้าผู้ผลิตน้ำตาลไทย เกิดจากสมาชิกของสมาคมโรงงานน้ำตาลไทยส่วนหนึ่ง ขัดแย้งกัน สมาชิกส่วนหนึ่งจึงแยกตัวออกมาจัดตั้งเป็นสมาคมการค้าผู้ผลิตน้ำตาลไทย สมาคมนี้มี กลุ่มโรงงานน้ำตาล 5 กลุ่ม คือ กลุ่มมิตรผล กลุ่มชินราช กลุ่มชินธรรมมิตร กลุ่มเกษตร และ โรงงานอื่นๆ อีก 8 โรงงาน แต่ในปัจจุบันได้มีการแบ่งสมาคมน้ำตาลเพิ่มอีก 1 กลุ่ม คือ สมาคมการค้าอุตสาหกรรมน้ำตาล ทั้งนี้การกระจายตัวของโรงงานน้ำตาลไปตามภาคต่างๆ นั้น ได้ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการขนส่งน้ำตาลทรายจากโรงงานน้ำตาลไปยังท่าเรือนั้นเพิ่มสูงขึ้นตามมา

ลักษณะการผลิต

การผลิตน้ำตาลทรายของโรงงานน้ำตาลนั้น ไม่ได้ทำการผลิตตลอดทั้งปีแต่จะกำหนดเป็น ช่วงระยะเวลาการเปิดปิดโรงงานน้ำตาล การเปิดปิดโรงงานนั้นก็จะต้องคล้องกับฤดูกาลตัดอ้อย ของเกษตรกรที่ทางราชการเป็นผู้กำหนด โดยทั่วไปจะเริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเมษายน โดยเริ่มตั้งแต่ประมาณวันที่ 1 พฤศจิกายนของทุกปี แต่การที่โรงงานน้ำตาลจะเริ่มเปิดโรงงานใน เวลาใดนั้นก็เป็นที่ขึ้นของโรงงาน เช่น ในบางปีโรงงานบางโรงอาจจะเลื่อนไปเปิดในเดือนมกราคม ก็ได้ ส่วนจำนวนวันที่โรงงานน้ำตาลในแต่ละโรงงานน้ำตาลจะเปิดดำเนินงานนั้น ขึ้นอยู่กับกำลัง การผลิตของโรงงาน จำนวนโรงงาน และผลผลิตอ้อยที่เข้าโรงงาน เช่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีโรงงานน้ำตาลน้อย ปริมาณอ้อยที่เข้าสู่โรงงานมีมาก จึงทำให้ช่วงเวลาทำการผลิตมากกว่า โรงงานน้ำตาลในภาคอื่นๆ ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วโรงงานน้ำตาลในประเทศไทยจะเปิดหีบอ้อยประมาณ 120-140 วันต่อปี โดยโรงงานเปิดทำงานวันละ 24 ชั่วโมง (ดำรงศักดิ์ และก่อเกียรติ, 2537)

การผลิตจะต้องเป็นการดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายกำหนด คือ เมื่อสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย (สอน.) ได้จัดสรรปริมาณการผลิตของ โรงงานน้ำตาลแต่ละโรงตามบัญชีจัดสรรแล้ว โรงงานก็สามารถทำการผลิตน้ำตาลทรายได้ตาม ปริมาณและชนิดที่ได้รับจัดสรร โดย สอน. จะส่งเจ้าหน้าที่ของศูนย์บริหารการผลิตมาควบคุม เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การผลิตน้ำตาลประจำแต่ละโรงงาน ซึ่งมีทั้งควบคุมแบบประจำ คือ ส่งเจ้าหน้าที่จากเขตควบคุมต่างๆ ไปปฏิบัติประจำอยู่ที่โรงงานต่างๆ ทั่วประเทศ และควบคุมแบบชั่วคราว คือ ส่งเจ้าหน้าที่ไปประจำที่โรงงานในช่วงที่โรงงานน้ำตาลเปิดหีบอ้อยในแต่ละปีการผลิต โดยจะควบคุมตั้งแต่เริ่มรับอ้อยเข้าหีบเพื่อผลิตน้ำตาลทราย การบรรจุ การเก็บรักษา และการส่งมอบน้ำตาลทราย และทำการตรวจสอบปริมาณการรับเข้า ปริมาณการจ่ายออก ปริมาณคงเหลือน้ำตาลทราย ณ สถานที่เก็บอื่นๆ ด้วย นอกจากนี้ยังควบคุมดูแลและตรวจสอบการจำหน่ายน้ำตาลทรายของโรงงานกับผู้ซื้อ และทำหนังสืออนุญาตการขนย้ายและการส่งออกน้ำตาลทราย พร้อมทั้งส่งเสริมการจำหน่ายและวางแผนพัฒนาตลาด (อัจฉราวรรณ และคณะ, 2539)

ปริมาณการผลิต

ในแต่ละปีการผลิต คณะกรรมการน้ำตาลทรายจะออกประกาศกำหนดชนิดและปริมาณน้ำตาลทรายที่จะให้โรงงานน้ำตาลผลิต เป็นบัญชีจัดสรรขั้นต้นและบัญชีจัดสรรขั้นปรับปรุง โดยกำหนดโควตาการผลิตน้ำตาลทรายเป็น 3 โควตา ได้แก่ โควตา ก. เป็นน้ำตาลทรายขาวและขาวบริสุทธิ์ สำหรับบริโภคภายในประเทศ ในปี 2538/39 มีจำนวนจัดสรร 16 ล้านกระสอบ โดยบรรจุกระสอบละ 100 กิโลกรัม โควตา ข. เป็นน้ำตาลทรายดิบ สำหรับส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ โดยบริษัทอ้อยและน้ำตาลไทยจำกัด มีจำนวนจัดสรร 8 ล้านกระสอบ และโควตา ค. เป็นน้ำตาลทรายดิบ น้ำตาลทรายขาวและขาวบริสุทธิ์ สำหรับส่งออกสุทธิโดยโรงงานน้ำตาล มีจำนวนจัดสรร 32.60 ล้านกระสอบ ซึ่งในการผลิตนั้นจะต้องผลิตให้ได้ปริมาณน้ำตาลทรายตามโควตา ก. และโควตา ข. จนครบตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงพาณิชย์กำหนดไว้เสียก่อน จึงจะมีสิทธิ์ผลิตน้ำตาลทรายโควตา ค. ได้ (อัจฉราวรรณ และคณะ, 2539) ซึ่งสามารถจัดสรรปริมาณการผลิตของแต่ละโรงงาน โดยแบ่งตามสมาคมน้ำตาลจะได้ว่า สมาคมโรงงานน้ำตาลไทย มีกำลังการผลิตประมาณร้อยละ 39.60 ของปริมาณการผลิตทั้งประเทศ ประกอบด้วยกลุ่มไทยรุ่งเรืองร้อยละ 23.20 ของปริมาณการผลิตทั้งประเทศ ส่วนกลุ่มรัฐวิสาหกิจและโรงงานอื่นๆ มีกำลังการผลิตร้อยละ 6.10 และ 10.30 ตามลำดับ สมาคมการค้าผู้ผลิตน้ำตาลไทย มีกำลังการผลิตรวมร้อยละ 60.40 ปริมาณการผลิตน้ำตาลทรายนั้นจะขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตอ้อยที่ผลิตได้ในแต่ละปีด้วยว่ามากน้อยแค่ไหน (ดำรงศักดิ์ และก่อเกียรติ, 2537) ซึ่งจะมีการคาดคะเนไว้จากจำนวนอ้อยที่ชาวไร่ทำสัญญาตันส่งอ้อยไว้กับโรงงานในแต่ละฤดูการผลิตและปริมาณน้ำตาลทรายที่ผลิตได้ทั้งหมดของปีที่ผ่านมา จากตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ. 2531 มีปริมาณผลผลิตน้ำตาลทรายที่ผลิตได้เพียง 2.60 ล้านตัน และปริมาณน้ำตาลทรายก็ได้เพิ่มขึ้นโดยตลอด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 ปริมาณผลผลิตน้ำตาลทรายและกากน้ำตาล ปี พ.ศ. 2531-2541 (ตัน)

ปี	น้ำตาลทราย ขาวธรรมดา	น้ำตาลทราย ขาวบริสุทธิ์	น้ำตาล ทรายดิบ	รวม	กากน้ำตาล
2531	753,554	268,022	1,569,712	2,591,288	1,372,020
2532	893,094	362,986	2,642,447	3,898,527	1,746,898
2533	1,047,250	447,675	1,854,184	3,349,109	1,746,898
2534	1,184,889	579,132	2,078,900	3,842,921	2,168,132
2535	1,309,008	894,706	2,680,131	4,883,845	2,401,577
2536	1,309,008	894,706	2,680,131	3,617,851	1,623,409
2537	1,037,059	792,401	1,993,051	3,822,475	1,918,048
2538	1,519,925	861,346	2,883,971	5,265,242	2,636,443
2539	1,778,529	1,169,245	3,078,178	6,025,952	2,849,037
2540	1,902,577	854,789	3,062,342	5,819,708	2,594,365
2541	1,968,811	621,515	1,513,168	4,094,494	2,218,066
เฉลี่ย	1,242,422	704,229	2,366,929	4,291,947	2,115,899
ร้อยละ	29	16	55	100	100

ที่มา: (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2542ข)

จนถึงปี พ.ศ. 2535 มีประมาณผลผลิตน้ำตาลทรายรวมถึง 4.88 ล้านตัน ซึ่งเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวภายในเวลา 5 ปี แต่ปริมาณน้ำตาลทรายก็ลดลงในเวลา 2 ปีถัดมา และมีปริมาณเพิ่มขึ้นสูงถึง 6.03 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2539 เนื่องจากไทยประสบกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้มีปริมาณการผลิตลดลงจนถึงปี พ.ศ. 2541 มี 4.09 ล้านตัน และในระหว่างปี พ.ศ. 2531-2541 ไทยสามารถผลิตน้ำตาลทรายได้ประมาณเฉลี่ย 4.29 ล้านตัน และเนื่องจากการผลิตอ้อยต้องใช้ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ทำให้อ้อยที่เกษตรกรไทยผลิตได้นั้นนับวันยิ่งลดลงเมื่อเทียบกับปริมาณความต้องการของโรงงาน ทำให้โรงงานมีอ้อยไม่พอหีบ จึงเกิดการแย่งอ้อยนอกระบบโคเวตาขึ้น อีกทั้งอ้อยที่ผลิตได้ก็มีความหวานน้อยหรือมีคุณภาพต่ำ ทำให้น้ำตาลทรายที่ผลิตได้มีคุณภาพต่ำตามไปด้วย

ต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตน้ำตาลทรายมีความแตกต่างกันมากทั้งระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา และภายในประเทศพัฒนาแล้ว ต้นทุนการผลิตของแต่ละโรงงานก็แตกต่างกันออกไป ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้น้ำตาลทรายเป็นสินค้าที่มีอัตรากำไรสูงสุด เพราะผู้ผลิตในภาคที่มีต้นทุนการผลิตต่ำมีแรงจูงใจที่จะใช้พลังทางการเมืองรักษาผลประโยชน์ที่ได้รับจากการคุ้มครอง (นิพนธ์, 2539) แต่ส่วนประกอบของต้นทุนการผลิตน้ำตาลทรายจะมีลักษณะคล้ายๆ กัน คือ ค่าใช้จ่ายทางด้านวัตถุดิบ (อ้อย) จะมีสัดส่วนมากที่สุดประมาณร้อยละ 84 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายคงที่ ซึ่งได้แก่ เงินเดือนฝ่ายบริหารและฝ่ายขาย ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 12 และค่าใช้จ่ายผันแปรอื่นๆ ได้แก่ ค่าจ้างแรงงานในการผลิต ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และเคมีภัณฑ์ต่างๆ มีสัดส่วนร้อยละ 4 แต่เนื่องจากในกระบวนการผลิตน้ำตาลทรายนั้นจะได้น้ำตาลทรายดิบออกมาก่อนจึงจะทำการผลิตต่อไปเพื่อให้ได้น้ำตาลทรายขาว ทำให้มีต้นทุนเพิ่มขึ้นจากการผลิตน้ำตาลทรายขาวประมาณร้อยละ 3 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด (ดำรงศักดิ์ และก่อเกียรติ, 2537) ต้นทุนการผลิตน้ำตาลทรายนอกจากจะขึ้นกับโรงงานน้ำตาลแล้วยังขึ้นกับราคาและคุณภาพของวัตถุดิบด้วย เช่น ถ้าคุณภาพอ้อยดี ให้น้ำตาลทรายมาก โรงงานก็จะเสียค่าใช้จ่ายน้อย ต้นทุนในการผลิตก็ต่ำด้วย แต่ในปัจจุบันคุณภาพของอ้อยที่ผลิตได้ยังไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้ผลิตน้ำตาลที่ได้ไม่มีคุณภาพ นอกจากนี้การนำผลพลอยได้ต่างๆ มาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์หรือนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงงาน ก็จะช่วยให้ผลตอบแทนที่ได้รับนั้นเพิ่มขึ้น ต้นทุนการผลิตก็จะต่ำลงด้วย แต่เนื่องจากปริมาณวัตถุดิบไม่เพียงพอ โรงงานต้องเสียค่าใช้จ่ายในการแย่งอ้อยนอกระบบโควตาและต้องกู้เงินจากธนาคารมากขึ้น ซึ่งต้องเสียค่าดอกเบี้ยเงินกู้ทำให้ต้นทุนการผลิตน้ำตาลทรายสูงขึ้น และเกิดปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินตามมาเป็นประจำทุกปี เพราะโรงงานน้ำตาลไม่สามารถหมุนเวียนเงินที่จะใช้มาชำระหนี้ได้ทันเวลา (อัจฉราวรรณ และคณะ, 2539)

กระบวนการผลิต

หลังจากที่โรงงานน้ำตาลประกาศเปิดหีบอ้อยแล้ว ชาวไร่ก็จะตัดอ้อยและขนส่งอ้อยมาป้อนเข้าโรงงานบริเวณลูกหีบ เพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตน้ำตาลทราย แล้วโรงงานก็จะดำเนินการผลิตต่อไป ซึ่งในแต่ละประเทศก็ได้มีการคิดค้นวิธีการแปรรูปอ้อยให้เป็นน้ำตาลทรายออกมาในรูปแบบต่างๆ กัน เพื่อการบริโภคและซื้อขายแลกเปลี่ยนที่จะทำให้แข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้ กรมวิธานเอกราชเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การผลิตน้ำตาลทรายจากอ้อยหรือพืชอื่นๆ นั้นก็มีขั้นตอนแตกต่างกันออกไป (สมาคมวิทยาศาสตร์ การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2520) โดยมีกรรมวิธีในการผลิตน้ำตาลทรายจากอ้อยแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอนใหญ่ๆ ดังนี้

1. การหีบเอาน้ำอ้อย ในขั้นนี้หมายถึงอ้อยที่ได้จากไร่จะถูกลำเลียงผ่านเข้าสู่ใบมีด ซึ่งจะตัดอ้อยออกเป็นท่อนสั้นๆ เสียก่อน แล้วจึงผ่านไปยังเครื่องบดอ้อย เพื่อบดอ้อยให้เป็นชิ้นเล็กๆ ทำให้สะดวกต่อการที่จะผ่านไปสู่ลูกหีบ จะได้หีบเอาน้ำอ้อยออกมาได้ง่ายขึ้น ในขั้นตอนนี้ผลที่ได้คือ น้ำอ้อยและกากอ้อย บางโรงงานจะใช้กากอ้อยเป็นเชื้อเพลิงสำหรับผลิตพลังงานไฟฟ้าใช้ในโรงงาน ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของโรงงานน้ำตาลได้อีกวิธีหนึ่ง

2. การทำใส่น้ำอ้อย ขั้นนี้เป็นขั้นตอนของเทคนิคการทำให้ น้ำอ้อยจากลูกหีบสะอาดขึ้น โดยการทำให้สิ่งสกปรกและสิ่งเจือปนต่างๆ ที่เป็นของแข็งในน้ำอ้อยตกตะกอนหรือพุดง่ายๆ ว่า ทำให้ใส โดยการผสมน้ำปูนขาวลงในน้ำอ้อย เพื่อให้เกิดตะกอนและกรองตะกอนนั้นออก การผสมน้ำปูนขาวก็เพื่อทำให้น้ำอ้อย ซึ่งแต่เดิมเป็นกรดกลายเป็นกลาง การใส่ปูนขาวต้องใส่ในขณะที่ น้ำอ้อยกำลังร้อน นอกจากนี้อาจมีการใส่สารเคมีบางอย่าง เช่น สารฟอกสีสารที่ช่วยจับตัวพวก เมือกเหนียวและสารที่ช่วยรวมตัวของตะกอนใตลงไปด้วย เพื่อให้ทำให้อ้อยใสสะอาดภายในเวลาอันสั้น ผลที่ได้ในขั้นตอนนี้คือ น้ำเชื่อมใสและกากตะกอนอ้อย

3. การต้มและเคี่ยวน้ำตาลตกผลึก น้ำอ้อยที่ได้จากการทำใสแล้วจะถูกทำให้ร้อนและผ่านเข้าไปในหม้อต้มน้ำอ้อย เพื่อต้มให้เดือดหรือระเหยน้ำออกจากน้ำอ้อยนั่นเอง จากนั้นน้ำเชื่อม จะถูกส่งไปยังหม้อเคี่ยวน้ำตาลตกผลึก ซึ่งเป็นหม้อสุญญากาศ หม้อสุญญากาศนี้จะควบคุม อุณหภูมิและความดัน สักระยะหนึ่งน้ำตาลตกผลึกจากหม้อเคี้ยวและจะได้น้ำเชื่อมที่ข้นปนกับ กากน้ำตาล ซึ่งมีลักษณะคล้ายขี้ผึ้ง เรียกว่า น้ำเชื่อมข้น

4. การปั่นแยกน้ำตาล โดยน้ำเชื่อมข้นจะถูกเทลงไปยังหม้อปั่น เพื่อแยกผลึกน้ำตาลและ กากน้ำตาลออกจากกัน หม้อปั่นนี้เป็นหม้อสองชั้น หมุนด้วยความเร็วรอบต่อนาทีสูงมาก ซึ่งจะ สกัดผลึกน้ำตาลออกมาทางหนึ่งจนหมด ผลึกน้ำตาลหรือเกล็ดน้ำตาลจากหม้อปั่นนี้จะถูกผ่านไป ยังเครื่องอบให้แห้ง เพื่อลดความชื้นในน้ำตาลลงอีก ขั้นตอนนี้ผลที่ได้คือ ผลึกน้ำตาลและกากน้ำตาล

5. การบรรจุหีบห่อและการเก็บรักษา หลังจากทีน้ำตาลผ่านเครื่องอบแห้งแล้วก็จะส่งไปยัง เครื่องที่บรรจุกระสอบต่อไป เพื่อนำไปเก็บรักษาไว้ในโกดัง พร้อมทั้งจะถูกส่งไปยังผู้ซื้อและตลาด ต่อไป การบรรจุหีบห่อจะแบ่งตามประเภทของลูกค้า ถ้าบรรจุเพื่อลูกค้าที่เป็นผู้บริโภคก็อาจจะ บรรจุเป็นถุงๆ ละ 1 กิโลกรัม หรือ 50 กิโลกรัม แต่ถ้าต้องการจำหน่ายให้อุตสาหกรรมอื่นๆ ที่ใช้น้ำตาลเป็นวัตถุดิบในการผลิต ก็จะใช้บรรจุในกระสอบที่ใหญ่ขึ้น เช่น กระสอบละ 1 ตัน

จากภาพที่ 1 เป็นกระบวนการผลิตน้ำตาลทรายอย่างละเอียดตามขั้นตอนการผลิต น้ำตาลทรายดิบและน้ำตาลทรายขาว ซึ่งเป็นกระบวนการผลิตที่ต่อเนื่องกันระหว่างน้ำตาลทรายดิบ และน้ำตาลทรายขาว ทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการผลิตน้ำตาลทรายขาว และน้ำตาลทรายดิบ ในแต่ละปีได้ตามความต้องการของตลาด แต่ถ้าต้องการผลิตน้ำตาลทรายขาว บริสุทธิ์หรือน้ำตาลชนิดอื่นๆ ก็จะมีวิธีการผลิตที่แตกต่างกันออกไปอีก และนอกจากน้ำตาลทราย ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์หลักที่ได้จากอุตสาหกรรมน้ำตาลแล้วยังมีผลิตภัณฑ์พลอยได้อีกหลายอย่างที่ ได้จากการกระบวนการผลิต ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมอื่นๆ ได้อีก เช่น ชานอ้อย (bagasse) ใช้ทำเป็นเยื่อกระดาษ ไม้อัดบุผนังหรือเพดาน ใช้ทำอาหารสัตว์และทำพลาสติก กากตะกอน (filter mud) มีแร่ธาตุและสารประกอบที่เป็นประโยชน์จึงนำไปทำเป็นปุ๋ย และกากน้ำตาล (molasses) เป็นผลิตภัณฑ์พลอยได้ที่มีกากน้ำตาลซูโครสและน้ำตาลชนิดอื่นๆ ผสมอยู่มากพอสมควร และมีธาตุอาหารของพืชเป็นองค์ประกอบ สามารถนำไปผลิตแอลกอฮอล์และสารอินทรีย์ ชนิดอื่นๆ และส่งออกไปต่างประเทศได้ปีละหลายพันล้านบาท (เกษม และคณะ, 2521)

ในการผลิตน้ำตาลนอกจากจะต้องผลิตให้ได้น้ำตาลชนิดต่างๆ ตามความต้องการของ ผู้บริโภคแล้ว ยังต้องคำนึงถึงคุณภาพของน้ำตาลที่ผลิตด้วย เพราะน้ำตาลทรายที่ส่งออกไป ต่างประเทศจะต้องมีคุณภาพได้มาตรฐาน ซึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการผลิตของโรงงาน แต่ละโรงด้วย โรงงานน้ำตาลหลายโรงได้พยายามพัฒนาและปรับปรุงเทคโนโลยีต่างๆ ให้ทันสมัย เพื่อควบคุมคุณภาพการผลิตน้ำตาลทรายและควบคุมมลพิษของโรงงานที่จะไปกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จนกระทั่งได้รับมอบประกาศนียบัตรเพื่อรับรองการผลิตและการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์น้ำตาลทราย (พีระศักดิ์, 2541) นอกจากนี้คุณภาพของน้ำตาลทรายยังขึ้นอยู่กับคุณภาพของอ้อยด้วยว่ามีคุณภาพดี หรือเปล่า ในปัจจุบันเกษตรกรได้มีการเผาอ้อยเพื่อเร่งส่งโรงงานน้ำตาลให้ทันเวลา และเพื่อความ สะดวกในการขนส่ง แต่ด้วยระบบการคมนาคมของไทยยังไม่สะดวกเท่าที่ควร ทำให้การขนส่ง ล่าช้าอ้อยจึงเกิดการเสียหาย คุณภาพของน้ำตาลทรายที่ผลิตได้จึงไม่ดีไปด้วย นอกจากจะทำให้ สูญเสียทั้งปริมาณและคุณภาพแล้วยังทำให้ต้นทุนการผลิตน้ำตาลทรายสูงขึ้น อีกทั้งควันไฟ จากการเผาอ้อยก็ไปกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ประเภทของน้ำตาลทรายที่ผลิตได้

ประเทศไทยสามารถผลิตน้ำตาลทรายได้หลายชนิด ส่วนใหญ่จะผลิตได้จากอ้อย ซึ่งเรียกว่า น้ำตาลซูโครส และมีชื่อเรียกชนิดของน้ำตาลต่างๆ กันตามความบริสุทธิ์และกรรมวิธีการผลิต

ส่วนน้ำตาลฟรุคโตสที่สามารถผลิตได้จากแป้งข้าวโพดนั้นจะมีการผลิตในต่างประเทศ (มนตรี, 2528) ซึ่งน้ำตาลแต่ละชนิดที่ผลิตได้จะมีลักษณะโดยสรุป ดังนี้

น้ำตาลทรายขาว (white sugar หรือ plantation white sugar) มีลักษณะเป็นเกล็ดหรือผลึก สีขาวถึงสีเหลืองอ่อน ใส มีความบริสุทธิ์ถึงประมาณร้อยละ 99.50 เกล็ดร่วนไม่ติดกัน ปกติจะผลิตจากน้ำอ้อยโดยตรง แต่อาจผลิตจากน้ำตาลทรายดิบได้ ในการผลิตน้ำตาลทรายขาว จะผ่านกรรมวิธีฟอกสีโดยใช้กำมะถันและคาร์บอนไดออกไซด์ เป็นน้ำตาลทรายที่ใช้บริโภคทั่วไป น้ำตาลทรายชนิดนี้อาจนำมาอัดเป็นน้ำตาลก้อนจำหน่ายก็ได้ โดยน้ำตาลทรายขาวจะ ถูกบรรจุในกระสอบป่าน 100 กิโลกรัม ภายในกระสอบมีถุงพลาสติกบุไว้อีกชั้นหนึ่ง

น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ (purified white sugar) มีลักษณะคล้ายคลึงกับน้ำตาลทรายขาว แต่มีความบริสุทธิ์สูงกว่าร้อยละ 99.50 มีความชื้นน้อยกว่าร้อยละ 0.10 เป็นน้ำตาลทรายที่มีความบริสุทธิ์สูงสุด ไม่มีกากน้ำตาลปนอยู่เลย ปกติผลิตจากน้ำอ้อยโดยตรง เป็นน้ำตาลที่ใช้ในห้องปฏิบัติการ ใช้บริโภคภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ และใช้ในอุตสาหกรรมอาหารอื่นๆ เช่น นมข้น เครื่องดื่ม และอาหารกระป๋อง น้ำตาลทรายชนิดนี้อาจมีความบริสุทธิ์สูงถึงร้อยละ 99.97 บรรจุในกระสอบป่าน 100 กิโลกรัม หรือในถุงพลาสติกปริมาณ 1 กิโลกรัม

น้ำตาลทรายดิบ (raw sugar) มีลักษณะเป็นผลึก มีความชื้นสูง มีความบริสุทธิ์ต่ำ เกล็ดของน้ำตาลมีสีน้ำตาลอ่อนถึงเข้มตามสีของกากน้ำตาลที่หุ้มเคลือบอยู่ เกล็ดน้ำตาลจะจับเกาะติดกันไม่ร่วน ผลิตจากน้ำอ้อยโดยตรง น้ำตาลทรายดิบมีเชื้อราและแบคทีเรียผสมอยู่ ยังไม่สามารถนำไปบริโภคได้ จะต้องนำไปทำเป็นน้ำตาลทรายชนิดอื่นๆ ก่อนนำไปบริโภค ใช้เป็นน้ำตาลทรายสำรองและส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยบรรจุในกระสอบป่าน กระสอบละ 100 กิโลกรัมและจำหน่ายแบบเทกอง

น้ำตาลทรายแดง (soft brown sugar) มีลักษณะเป็นผงละเอียดหรืออาจจับกันเป็นก้อน สีน้ำตาลอ่อนถึงสีน้ำตาลเข้ม มีความชื้นมาก มีกลิ่นคล้ายน้ำตาลไหม้ ผลิตโดยตรงจากน้ำอ้อย โดยการเคี่ยวลงในกระทะ ใช้บริโภคได้โดยตรง หรืออาจทำได้จากการนำน้ำตาลทรายที่บริสุทธิ์ผสมด้วยกากน้ำตาล เพื่อให้มีสีสัมผัสและรสชาติคล้ายกับน้ำตาลทรายแดงทั่วไป และใช้บริโภคได้เช่นเดียวกัน โดยมากบรรจุในกระสอบฟางหนัก 100 กิโลกรัม

น้ำตาลทรายสีน้ำตาล (brown sugar) มีลักษณะเป็นเกล็ดหรือผลึก มีสีน้ำตาลอ่อน ใส เกล็ดเล็กกว่าน้ำตาลทรายดิบเล็กน้อย มีความชื้นน้อยกว่าน้ำตาลทรายดิบ ร่วน ไม่จับติดกันเหมือนน้ำตาลทรายดิบ ผลิตจากน้ำเชื่อมหรือน้ำตาลทรายแดง บรรจุในกระสอบป่าน 100 กิโลกรัม ในการผลิตน้ำตาลทรายสีน้ำตาลจะมีการผ่านกระบวนการทำให้บริสุทธิ์อย่างง่าย สีจึงยังไม่ค่อยขาวสะอาดนัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

น้ำตาลทรายก้อนหรือน้ำตาลทรายปอนด์ มีลักษณะเป็นก้อนรูปสี่เหลี่ยม นิยมใช้ในการชั่งเครื่องดื่มประเภทน้ำชา กาแฟ เป็นน้ำตาลซึ่งได้จากการเอาน้ำตาลทรายขาวมาอัดเป็นก้อนแล้วผ่านเข้าอบด้วยความร้อนจากรังสีอินฟราเรด เพื่อลดความชื้นลงให้เหลือเพียงร้อยละ 0.50-1.00 ซึ่งเป็นความชื้นที่ต่ำมาก จากนั้นจึงเป่าด้วยลมเย็นเพื่อให้แข็งเป็นก้อน บรรจุในกล่องกระดาษมีพลาสติกบุกล่องๆ ละ 30-40 ก้อน

น้ำตาลกรวด มีลักษณะเป็นก้อนเหลี่ยมๆ คล้ายก้อนสารส้ม สีขาวใส น้ำตาลชนิดนี้ผลิตได้จากน้ำเชื่อม โดยตั้งทิ้งไว้ให้ตกผลึกเอง จะมีความหวานน้อยกว่าน้ำตาลทรายชนิดอื่นๆ

น้ำตาลแผ่น มีลักษณะเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้า แข็งมาก ประกอบด้วยชั้น 3 ชั้น ชั้นบนและชั้นล่างสีน้ำตาลเข้ม ส่วนชั้นกลางสีขาวกว่า น้ำตาลชนิดนี้ผลิตจากน้ำอ้อยหรือน้ำเชื่อม โดยผสมผงฟูเพื่อให้กรอบ

ตามประกาศของคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล เมื่อ พ.ศ. 2538 เรื่องกำหนดชนิดและคุณภาพน้ำตาลทรายให้โรงงานน้ำตาลผลิต ได้ครอบคลุมชนิดของน้ำตาลทรายที่ผลิตไว้ 3 ประเภท ได้แก่ น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ น้ำตาลทรายขาว และน้ำตาลทรายดิบ โดยส่วนใหญ่จะส่งออกน้ำตาลทรายดิบและน้ำตาลทรายขาว ส่วนน้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์จะใช้บริโภคภายในประเทศ (บริษัทน้ำตาลมิตรผลจำกัด, 2542) ในปี พ.ศ. 2541 สามารถผลิตน้ำตาลทรายชนิดต่างๆ ได้ โดยน้ำตาลทรายขาวมีปริมาณ 1,968,811 ตัน น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ 621,515 ตัน และน้ำตาลทรายดิบ 1,513,168 ตัน และโดยเฉลี่ยระหว่างปี พ.ศ. 2531-2541 ไทยสามารถผลิตน้ำตาลทรายขาวได้ 1.24 ล้านตัน น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ 0.70 ล้านตัน และน้ำตาลทรายดิบ 2.37 ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละเฉลี่ยคือ ร้อยละ 29 16 และ 55 ตามลำดับ และสามารถผลิตกากน้ำตาลได้เฉลี่ยปีละประมาณ 2.12 ล้านตัน

ปัญหาทางด้านการผลิต

ในการผลิตน้ำตาลทรายของไทยนั้น มีโรงงานน้ำตาลที่มีประสิทธิภาพการผลิตสูงถึงอันดับ 1 ใน 10 ของโลก ดังนั้นปัญหาทางด้านการผลิตส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นจึงเกิดจากคุณภาพของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต กระบวนการผลิต และการขาดสภาพคล่องทางการเงิน ซึ่งได้แก่

1. วัตถุดิบ เนื่องจากว่าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตนั้นยังไม่มีคุณภาพ ทำให้เครื่องมือเครื่องจักรไม่สามารถควบคุมมาตรฐานการผลิตน้ำตาลทรายให้ได้สม่ำเสมอ จึงมักเกิดการสูญเสียน้ำตาลทรายไปเป็นจำนวนมาก เช่น ในช่วงที่เร่งการหีบอ้อย โรงงานต้องปรับเครื่องจักรให้เร็วขึ้นทำให้เกิดการสูญเสียและสกัดน้ำตาลทรายได้ลดลง และปัญหาการหยุดซ่อมแซมเครื่องจักรโดยเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งจนไวสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม่จำเป็นจากสิ่งเจือปนไปกับอ้อยเมื่อเข้าหีบทำให้เครื่องจักรเสียหาย อีกทั้งการใช้ประโยชน์จากน้ำตาลทรายและผลพลอยได้จากอุตสาหกรรมน้ำตาลยังไม่เต็มที่

2. ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสูงและน้ำตาลทรายมีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากเกษตรกรไทยยังมีการจัดการการผลิตอ้อยยังไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผลผลิตอ้อยมีคุณภาพต่ำและใช้ต้นทุนสูง อีกทั้งยังมีการเผาอ้อยเพื่อเร่งตัดส่งโรงงานน้ำตาล ส่งผลให้น้ำตาลทรายที่โรงงานน้ำตาลผลิตได้ไม่มีคุณภาพและใช้ต้นทุนสูงกว่าประเทศคู่แข่ง ทำให้ไทยเสียเปรียบคู่แข่งขึ้นได้ และควันไฟก็ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

3. ปัญหาเรื่องสภาพคล่องทางการเงิน เกิดจากโรงงานมีปริมาณวัตถุดิบไม่เพียงพอทำให้เกิดการแย่งวัตถุดิบนอกระบบ ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงทำให้ไม่สามารถหมุนเวียนเงินทุนมาชำระค่าวัตถุดิบได้ทันเวลาในแต่ละฤดูกาลผลิต

นโยบายด้านการผลิตของรัฐบาล

เนื่องจากน้ำตาลทรายเป็นสินค้าที่เกษตรกรได้รับการปกป้องผ่านระบบแบ่งปันผลประโยชน์ 70 ต่อ 30 ตามพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย ปี พ.ศ. 2527 จึงได้มีการควบคุมจากหน่วยงานของรัฐบาลดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้การผลิตน้ำตาลทรายของไทยต้องขึ้นอยู่กับรัฐบาลเป็นสำคัญ และกองทุนอ้อยและน้ำตาลทรายก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทางการช่วยเหลือเรื่องเงินทุนให้กับเกษตรกรและโรงงานน้ำตาล โดยได้รับเงินช่วยเหลือจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สนับสนุนการปลูกอ้อยของเกษตรกร สำหรับฤดูกาลผลิต ปี 2541/42 ในวงเงิน 3,000 ล้านบาท และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าจัดสรรสินเชื่อสำหรับการผลิตและสต็อกน้ำตาลทรายสำหรับฤดูกาลผลิตปี 2541/42 ในวงเงินประมาณ 30,000 ล้านบาท (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2542ก) ทำให้เกิดสภาพคล่องทางการเงินในฤดูกาลผลิตที่ผ่านมา และมีมาตรการห้ามการเผาอ้อยของเกษตรกร เพื่อไม่ให้ควันไฟไปกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังช่วยให้คุณภาพอ้อยที่ใช้ผลิตน้ำตาลทรายมีคุณภาพดีขึ้น แต่มาตรการนี้ก็ยังไม่ได้บังคับใช้อย่างเต็มที่ จึงยังมีการเผาอ้อยอยู่ และรัฐบาลก็ยังไม่สามารถจัดการระบบชลประทาน การคมนาคม และปัจจัยขั้นพื้นฐานอื่นๆ ที่จะช่วยส่งเสริมในการผลิตวัตถุดิบเข้าสู่โรงงานน้ำตาลให้มีประสิทธิภาพ และเพียงพอกับความต้องการของโรงงาน ซึ่งเมื่อได้นำระบบดังกล่าวมาใช้ก็ช่วยให้การผลิตน้ำตาลทรายของไทยได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานการณ์การผลิตน้ำตาลทรายของไทยในตลาดโลก

สถานการณ์การผลิตน้ำตาลทรายของโลก

แหล่งผลิตน้ำตาลทรายที่สำคัญของโลก ในทวีปอเมริกามีประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ ได้แก่ บราซิล คิวบา เม็กซิโก สหรัฐอเมริกา โคลัมเบีย และสาธารณรัฐโดมินิกัน กลุ่มประเทศในทวีปเอเชีย ได้แก่ อินเดีย จีน ไทย อินโดนีเซีย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ และญี่ปุ่น กลุ่มประเทศในทวีปยุโรป ได้แก่ กลุ่มประเทศประชาคมยุโรป ตุรกี โปแลนด์ ยูโกสลาเวีย และเช็กโกสลาเวีย กลุ่มประเทศในทวีปอาฟริกา ได้แก่ มอริออคโค มอริเชียส ซูดาน และเคนยา และกลุ่มประเทศโอเชียเนีย ซึ่งมีออสเตรเลียเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดในกลุ่ม (อัมมาร์ และคณะ, 2537)

ผลผลิตน้ำตาลทรายของโลกปีการผลิต 2541/2542 มีปริมาณสูงถึง 126.52 ล้านตัน สูงกว่าปีการผลิต 2540/41 ซึ่งมีปริมาณ 125.38 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 1.14 ล้านตัน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2542ก) ทั้งนี้เป็นผลมาจากการผลิตของประเทศบราซิล คิวบา ไทย และอินเดีย ที่คาดว่าจะสามารถผลิตได้ปริมาณมากขึ้น สำหรับการบริโภคน้ำตาลทรายของโลก คาดว่าจะมีปริมาณ 127.52 ล้านตัน สูงกว่าการบริโภคของปีการผลิต 2540/41 ที่มีปริมาณ 126.92 ล้านตัน เป็นปริมาณที่เพิ่มขึ้น 0.60 ล้านตัน เนื่องจากบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อินเดีย จีน และบราซิล ยังคงมีการบริโภคน้ำตาลทรายค่อนข้างสูง

สถานการณ์การผลิตน้ำตาลทรายของไทย

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่าในปีการผลิต 2529/30 ไทยสามารถผลิตน้ำตาลทรายได้จำนวน 2.54 ล้านตัน จากนั้นปริมาณการผลิตก็เพิ่มขึ้นมาโดยตลอด จนถึงปีการผลิต 2534/35 ผลิตได้ปริมาณสูงถึง 4.88 ล้านตัน เป็นปริมาณที่เพิ่มขึ้นถึง 2 เท่าตัวจากปีการผลิต 2529/30 แต่ในเวลา 2 ปีต่อมา ปริมาณน้ำตาลทรายก็ลดลง และเพิ่มขึ้นในปีการผลิต 2538/39 เป็นปริมาณสูงที่สุดในช่วงเวลา 12 ปี คือ มีจำนวน 6.03 ล้านตัน แต่เนื่องจากเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจทำให้ปริมาณการผลิตในปีต่อมามีปริมาณลดลง 0.21 ล้านตัน และจากความแห้งแล้งในช่วงเดือนเมษายน-กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ที่มีผลกระทบต่อพื้นที่เพาะปลูก ทำให้อ้อยเจริญเติบโตไม่ดีเท่าที่ควร ผลผลิตอ้อยจึงลดลง ทำให้การผลิตน้ำตาลทรายในปีการผลิต 2540/41 ลดลงตามไปด้วย มีปริมาณน้ำตาลทรายที่ผลิตได้ทั้งสิ้นประมาณ 4.09 ล้านตัน ลดลงจากปริมาณ 5.80 ล้านตัน ในปี 2539/40 เป็นปริมาณที่ลดลง 1.73 ล้านตัน หรือร้อยละ 29.82 แยกเป็นน้ำตาลทรายดิบ 1.51 ล้านตัน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 ปริมาณการผลิตและปริมาณการใช้น้ำตาลทรายภายในประเทศไทย

ปี พ.ศ. 2529/30-2540/41 (ล้านตัน)

ปี	ปริมาณการผลิต	ปริมาณการใช้ภายในประเทศ
2529/30	2.54	0.69
2530/31	2.59	0.82
2531/32	3.90	0.91
2532/33	3.35	1.02
2533/34	3.84	1.10
2534/35	4.88	1.17
2535/36	3.62	1.27
2536/37	3.82	1.37
2537/38	5.27	1.52
2538/39	6.03	1.58
2539/40	5.82	1.71
2540/41	4.09	1.70
เฉลี่ย	4.16	1.11

ที่มา: (อรรถวราวรรณ และคณะ, 2539)

น้ำตาลทรายขาวธรรมดา 1.97 ล้านตัน และน้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ 0.61 ล้านตัน และสำหรับการใช้น้ำตาลทรายบริโภคภายในประเทศในปี พ.ศ. 2529/30 มีปริมาณ 0.69 ล้านตัน และมีปริมาณเพิ่มขึ้นตลอดทุกปี จนกระทั่งปี 2539/40 มีปริมาณสูงถึง 1.71 ล้านตัน โดยเพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 1.02 ล้านตัน หรือเพิ่มขึ้น 2.50 เท่า ทั้งนี้เกิดจากน้ำตาลทรายเป็นอาหารที่มนุษย์มีความจำเป็นต้องใช้บริโภค เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นการบริโภคน้ำตาลทรายจึงเพิ่มขึ้นด้วย แต่ในปี 2540/41 เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้บริโภคมีความต้องการซื้อสินค้าลดลง ส่งผลให้ปริมาณการบริโภคน้ำตาลทรายลดลง 0.01 ล้านตัน หรือร้อยละ 0.58 ซึ่งเป็นปริมาณที่ลดลงเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับการลดลงของปริมาณการผลิตในปีเดียวกัน และโดยเฉลี่ยแล้วในช่วงปีการผลิต 2529/30-2540/41 ไทยสามารถผลิตน้ำตาลทรายได้เฉลี่ยประมาณปีละ 4.16 ล้านตัน และมีการใช้น้ำตาลทรายบริโภคภายในประเทศเฉลี่ยปีละ 1.11 ล้านตัน ซึ่งเป็นปริมาณที่ต่างกันมากทำให้อेกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น้ำตาลทรายที่เหลือจากการบริโภคส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้เฉลี่ยประมาณปีละ 2.95 ล้านตัน หรือร้อยละ 75

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว จากภาพที่ 2 จะเห็นได้ว่าปริมาณการผลิตมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าปริมาณการใช้บริโภคภายในประเทศ เส้นกราฟของการบริโภคภายในประเทศมีการเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอในอัตราค่อนข้างคงที่แต่ก็ไม่สูงมากนัก ในขณะที่เส้นกราฟของปริมาณการผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงแรกและมีความผันผวนเป็นอย่างมากในปี พ.ศ. 2535-2541 เนื่องจากน้ำตาลทรายเป็นสินค้าที่ผลิตจากอ้อย ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรที่มีความไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศและสภาพเศรษฐกิจเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ปีการผลิต 2541/42 มีแนวโน้มว่าจะมีการผลิตน้ำตาลทรายได้ทั้งสิ้น ประมาณ 4.45 ล้านตัน และจะมีการบริโภคน้ำตาลทรายภายในประเทศประมาณ 1.75 ล้านตัน ซึ่งเป็นปริมาณที่เพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อยจากปีการผลิต 2540/41

ภาพที่ 2 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงปริมาณการผลิตและปริมาณการใช้น้ำตาลทรายภายในประเทศ ปี พ.ศ. 2529/30-2540/41 (ล้านตัน)

ตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย

ในการส่งออกน้ำตาลทรายไปจำหน่ายต่างประเทศนั้น จะทำการศึกษาถึงสถานการณ์โดยทั่วไปของตลาดส่งออก ลักษณะและโครงสร้างของตลาดส่งออก การส่งออกน้ำตาลทรายของไทย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการตลาดส่งออก ราคาจำหน่ายน้ำตาลทราย ปัญหาในด้านการตลาดส่งออก รวมถึงบทบาท และผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาล ดังนี้

สถานการณ์ตลาดน้ำตาลทรายของโลก

ในปี พ.ศ. 2542 ปริมาณการนำเข้าน้ำตาลทรายในแถบเอเชียลดลงประมาณ 1 ล้านตัน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2542ก) ทั้งนี้เป็นผลจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยประเทศจีน จะนำเข้าน้ำตาลทรายในปริมาณลดลง ขณะที่ประเทศอินเดีย อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ มาเลเซีย และ ญี่ปุ่น จะนำเข้าน้ำตาลทรายเพียงเล็กน้อย มีเพียงเฉพาะประเทศฟิลิปปินส์ที่จะนำเข้าน้ำตาลทราย เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2543 โดยมีแผนที่จะนำเข้าน้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ประมาณ 100,000 ตัน เพื่อทดแทนน้ำตาลทรายที่ขาดแคลนในประเทศ ซึ่งก่อนหน้านี้ประเทศฟิลิปปินส์ได้นำเข้าน้ำตาลทรายดิบ จากประเทศออสเตรเลียและไทย ประมาณ 200,000 ตัน สาเหตุที่ประเทศฟิลิปปินส์นำเข้า น้ำตาลทรายมากขึ้น เนื่องจากเกิดปรากฏการณ์เอลนีโน ปริมาณน้ำฝนลดลงส่งผลให้ การเพาะปลูก อ้อยล่าช้า โรงงานจึงผลิตน้ำตาลทรายได้ช้ากว่าปกติทำให้น้ำตาลที่ฟิลิปปินส์ผลิตได้ไม่เพียงพอ และมีการคาดการณ์ว่าจะมีน้ำตาลทรายจำนวนมากจากประเทศบราซิล ไทย และอาร์เจนตินา ส่งมอบในตลาดเมื่อราคาตามสัญญาเดือนตุลาคม พ.ศ. 2542 สิ้นสุดระยะเวลาการซื้อขาย ราคา น้ำตาลทรายเดือนตุลาคม พ.ศ. 2542 ปรับตัวลดลงถึงระดับต่ำสุด 6.14 เซนต์ และการหวนกลับ เข้ามาซื้อน้ำตาลทรายคืนจากตลาดของบริษัทผู้ค้าน้ำตาลทรายและนักเก็งกำไรรายย่อย ได้ช่วย เกื้อหนุนตลาด ทำให้ราคาได้ปรับสูงขึ้นเล็กน้อย

บัญชีสมดุลน้ำตาลทรายของโลก

จากบัญชีสมดุลน้ำตาลทรายของโลกในปีการผลิต 2536/37-2541/42 (ตารางที่ 7) จะเห็น ได้ว่า ในปีการผลิต 2541/42 มีปริมาณผลผลิตน้ำตาลทรายของโลกอยู่ที่ระดับ 126.52 ล้านตัน สูงกว่าปีการผลิต 2540/41 ที่ผลิตได้ปริมาณ 125.38 ล้านตัน โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.91 ในขณะที่ การบริโภคในปีการผลิต 2541/42 อยู่ในระดับ 127.52 ล้านตัน สูงกว่าปีการผลิต 2540/41 ที่ บริโภคจำนวน 126.92 ล้านตัน เป็นปริมาณการบริโภคที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.47 และจากการที่อัตรา การเพิ่มขึ้นของการผลิตสูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของการบริโภค ทำให้สต็อกน้ำตาลทรายปลายปี การผลิต 2541/42 ลดลงจากปริมาณ 25.19 ล้านตัน เป็น 24.19 ล้านตันหรือลดลง 1.00 ล้านตัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 บัญชีสมดุลน้ำตาลทรายของโลกปี พ.ศ. 2536/37-2541/42 (ล้านตัน)

ปี	สต็อกต้นปี	ผลผลิต	การนำเข้า	การบริโภค	การส่งออก	สต็อกปลายปี
2536/37	21.57	109.73	29.85	112.06	29.85	19.24
2537/38	19.24	116.15	30.59	112.88	30.59	22.51
2538/39	22.51	122.32	34.40	118.21	34.40	26.61
2539/40	26.61	123.14	36.17	123.02	36.17	26.73
2540/41	26.73	125.38	35.59	126.92	25.59	25.19
2541/42	25.19	126.52	34.81	127.52	34.81	24.19

ที่มา: (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2542ข)

คิดเป็นร้อยละ 3.97 และสต็อกน้ำตาลทรายคิดเป็นร้อยละของการบริโภค อยู่ในระดับร้อยละ 18.97 ซึ่งลดลงจากปีการผลิต 2540/41 ที่อยู่ในระดับร้อยละ 19.85

ประเทศนำเข้าน้ำตาลทรายที่สำคัญของโลก

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศผู้นำเข้าน้ำตาลทรายที่สำคัญของโลก ได้แก่ รัสเซีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา คานาดา สาธารณรัฐประชาชนจีน เกาหลีใต้ อัลจีเรีย อิหร่าน มาเลเซีย และ อินโดนีเซีย ตามลำดับ (ตารางที่ 8) ซึ่งจากสถิติการนำเข้าตั้งแต่ปีการผลิต 2530/31-2539/40 รัสเซียเป็นประเทศที่มีการนำเข้ามากเป็นอันดับ 1 ของโลกมาโดยตลอด เฉลี่ยประมาณปีละ 3,725.00 พันตัน ส่วนประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกามีปริมาณการนำเข้าน้ำตาลทรายรองจาก รัสเซียอยู่ในช่วงอันดับ 2-3 ของโลก โดยเฉลี่ยประมาณปีละ 1,822.40 พันตัน และ 1,566.10 พันตัน ตามลำดับ

ประเทศส่งออกน้ำตาลทรายที่สำคัญของโลก

ประเทศส่งออกที่สำคัญของโลก ได้แก่ คิวบา ออสเตรเลีย สหภาพยุโรป ไทย บราซิล ยูเครน กัวเตมาลา ออฟริกาใต้ โคลัมเบีย และอินเดีย ตามลำดับ (ตารางที่ 9) จากสถิติการส่งออก ในปีการผลิต 2530/31-2535/36 จะเห็นได้ว่า คิวบาเป็นประเทศที่มีการส่งออมากเป็นอันดับ 1 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น เมื่อนุญต์เห็นใบเซอร์โฮชนดำเนินการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 ปริมาณการนำเข้าน้ำตาลทรายของประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญของโลก ปี พ.ศ. 2530/31–2539/40 (พันตัน)

ลำดับที่	ประเทศ	2530/31	2531/32	2532/33	2533/34	2534/35	2535/36	2536/37	2537/38	2538/39	2539/40	เฉลี่ย
1	รัสเซีย	3,358.00	4,132.00	4,420.10	3,968.00	3,894.10	4,295.00	3,205.00	3,050.00	3,200.00	3,728.00	3,725.00
2	ญี่ปุ่น	1,798.00	1,877.60	1,758.40	1,731.80	1,843.90	1,729.20	1,704.50	2,367.20	1,701.10	1,712.40	1,822.40
3	สหรัฐอเมริกา	801.00	1,340.40	1,529.60	1,889.10	1,595.10	1,343.40	1,311.70	1,068.90	1,973.00	2,808.40	1,566.10
4	แคนาดา	921.80	645.20	826.50	979.80	960.60	1,066.40	1,112.00	1,042.20	1,070.40	1,026.30	965.10
5	จีน	2,523.60	2,617.50	- ¹	-	-	-	-	2,367.20	1,114.30	900.00	952.30
6	เกาหลีใต้	828.70	810.00	735.20	859.80	940.30	912.40	965.00	1,064.40	1,099.70	1,178.40	939.40
7	อัลจีเรีย	786.30	828.40	900.80	888.80	831.80	881.80	904.70	860.90	-	909.70	779.30
8	อิหร่าน	-	637.30	796.70	929.50	792.90	789.20	716.50	1,082.30	1,000.10	975.20	772.00
9	มาเลเซีย	637.10	613.70	-	673.30	604.60	658.20	771.20	869.40	912.40	982.10	672.20
10	อินโดนีเซีย	-	-	-	-	-	-	-	-	1,088.00	675.00	176.30

หมายเหตุ ¹ ไม่มีข้อมูลและใช้กับทุกตาราง
ที่มา: (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล, 2540)

ตารางที่ 9 ปริมาณการส่งออกน้ำตาลทรายของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญของโลก ปี พ.ศ. 2530/31-2539/40 (พันตัน)

ลำดับที่	ประเทศ	2530/31	2531/32	2532/33	2533/34	2534/35	2535/36	2536/37	2537/38	2538/39	2539/40	เฉลี่ย
1	คิวบา	6,386.60	7,516.60	7,026.00	6,595.80	6,439.10	3,968.30	3,263.80	2,777.50	2,857.90	3,970.10	5,080.20
2	ออสเตรเลีย	2,854.90	2,854.90	3,170.30	2,647.70	2,310.20	3,583.60	4,051.70	4,244.50	4,472.10	3,993.90	3,418.40
3	สหภาพยุโรป	2,515.20	2,901.20	3,232.00	3,651.50	2,664.40	3,227.80	4,686.20	3,555.70	2,519.00	2,758.20	3,171.10
4	ไทย	2,218.00	2,218.00	2,783.20	3,195.30	3,269.80	2,464.00	3,036.20	3,729.40	4,734.80	3,822.50	3,147.10
5	บราซิล	2,054.40	2,054.40	1,186.80	1,409.20	1,655.90	2,775.40	3,707.30	4,962.10	5,502.10	4,990.30	3,029.80
6	ยูเครน	1,800.00	1,583.30	1,912.60	2,688.00	1,475.00	1,210.00	1,485.00	1,575.00	1,570.00	600.00	1,589.90
7	กัวเตมาลา	-	464.90	491.80	617.60	725.40	604.90	933.70	903.90	905.00	896.30	654.40
8	แอฟริกาใต้	746.40	843.90	902.80	794.30	611.20	-	-	-	595.30	968.10	546.20
9	โคลัมเบีย	-	-	-	-	-	675.50	584.10	874.40	664.60	832.00	363.10
10	อินเดีย	-	-	-	-	577.10	-	-	-	563.80	1,052.70	219.40

ที่มา: (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย, 2540)

แต่ในปีการผลิต 2536/37 สหภาพยุโรปมีการส่งออกมากเป็นอันดับ 1 แทนคิวบา และล่าสุดในปีการผลิต 2537/38-2539/40 ประเทศบราซิลเป็นประเทศที่มีการส่งออกมากที่สุดต่อเนื่องกันเป็นเวลา 3 ปี นอกจากนี้ยังมีประเทศออสเตรเลีย ไทย และยูเครน ที่มีปริมาณการส่งออกอยู่ในช่วงอันดับ 1 ใน 6 ของโลก ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมให้การส่งออกของแต่ละประเทศในปีนั้นๆ มีจำนวนมากหรือน้อยด้วย เช่น รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการส่งออก หรือสภาพเศรษฐกิจเหมาะสมและสภาพดินฟ้าอากาศเอื้ออำนวย โดยเฉพาะแล้วคิวบามีการส่งออกมากที่สุด 5,080.20 พันตัน รองลงมาคือ ออสเตรเลีย สหภาพยุโรป และไทย ซึ่งมีการส่งออกเฉลี่ย 3,418.40 3,171.10 และ 3,147.10 พันตัน ตามลำดับ

ลักษณะและโครงสร้างตลาดส่งออกน้ำตาลทราย

โครงสร้างตลาดส่งออกน้ำตาลทรายโดยทั่วไปจะคล้ายๆ กันเกือบทุกประเทศ ทั้งลักษณะของตลาด วิธีการจำหน่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก ซึ่งจะได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของการส่งออกในตลาดโลกและ โครงสร้างการส่งออกในประเทศไทยด้วย

ลักษณะทั่วไปของตลาดส่งออกน้ำตาลทราย

การค้าน้ำตาลทรายในตลาดระหว่างประเทศ เป็นผลมาจากข้อตกลงทางการตลาดที่เกิดขึ้นเพื่อสนองผลประโยชน์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายหลายประการ ข้อตกลงแต่ละฉบับมีลักษณะและการดำเนินการที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปการค้าน้ำตาลในตลาดโลกขึ้นอยู่กับทั้งลักษณะของข้อตกลงทางการตลาด เช่น ตลาดภายใต้ข้อตกลงพิเศษ หรือตลาดเสรี และประเภทของน้ำตาลทรายที่จะทำการค้า เช่น น้ำตาลทรายดิบ หรือน้ำตาลทรายขาว (อัมมาร์ และคณะ, 2537) ดังนั้น การค้าน้ำตาลทรายในตลาดโลกปัจจุบันที่กระทำกัน ภายใต้เงื่อนไขระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย สามารถแบ่งตลาดออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ตลาดภายใต้ข้อตกลงพิเศษ การซื้อขายน้ำตาลทรายภายใต้ข้อตกลงพิเศษ ซึ่งครอบคลุมการซื้อขายน้ำตาลทรายระหว่างประเทศที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงนั้น มีลักษณะการซื้อขายระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล มีรูปแบบให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมสถานการณ์ทางการตลาด ให้เป็นไปตามนโยบายการค้าของรัฐบาล เช่น ข้อตกลงระหว่างคิวบาและกลุ่มประเทศสังคมนิยมตะวันออกรวมทั้งรัสเซีย อนุสัญญาโลเมระหว่างกลุ่มประชาคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยุโรปหรือสหภาพยุโรปในปัจจุบันกับประเทศผู้ผลิตน้ำตาลในแถบอาฟริกา แคริบเบียน และแปซิฟิก เป็นต้น การค้าลักษณะนี้มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 40 ของการค้าน้ำตาลโลก

2. ตลาดเสรี การซื้อขายกันในตลาดเสรี เป็นการซื้อขายน้ำตาลทรายครอบคลุมส่วนที่เหลือจากตลาดภายใต้ข้อตกลงพิเศษ มีลักษณะการซื้อขายเป็นไปตามกลไกตลาดและอยู่ภายใต้การตกลงว่าด้วยน้ำตาลระหว่างประเทศ (International Sugar Agreement) โดยมีองค์การน้ำตาลระหว่างประเทศ (International Sugar Organization: ISO) เป็นผู้บริหารงาน มีลักษณะสำคัญของตลาด 3 ประการดังนี้ ประการแรกคือ ความไม่มีเสถียรภาพภายในระยะเวลาหนึ่งๆ เนื่องจากราคาและการผลิตน้ำตาลทรายสามารถมีภาวะการเปลี่ยนแปลงได้ จนก่อให้เกิดมีลักษณะเป็นวัฏจักรในอุตสาหกรรมน้ำตาลและเป็นปรากฏการณ์ของตลาดเสรี ประการที่สองคือ ความผันแปรตามเหตุการณ์ด้านการเมืองของโลก และประการสุดท้ายคือ ความพยายามที่จะรักษาเสถียรภาพของตลาด ประมาณร้อยละ 60 ของการค้าน้ำตาลโลกเป็นการค้าในตลาดเสรี ซึ่งในตลาดการค้าน้ำตาลเสรีนี้มีผู้ซื้ออยู่ 3 ประเภท คือ

1. หน่วยงานของรัฐ เป็นองค์กรของรัฐบาลที่สร้างขึ้นเพื่อควบคุมและดำเนินการเกี่ยวข้องกับการซื้อขายน้ำตาลทราย

2. บริษัทเอกชน ที่เป็นบริษัทผู้ค้าน้ำตาลทั้งหมด จะดำเนินการและมีบทบาททางการค้าในตลาด ส่วนใหญ่เป็นเอกชนที่ประกอบการแปรรูปน้ำตาลทราย

3. นายหน้าและผู้ค้าน้ำตาล เป็นองค์กรอิสระหรือนักธุรกิจ มีหน้าที่และบทบาทในค้าน้ำตาลทรายของโลกเป็นอย่างมาก ได้แก่ นายหน้าจะเป็นตัวแทนในการนำข้อเสนอไปแจ้งแก่ผู้ซื้อหรือผู้ขาย ไม่มีความเสี่ยงในการประกอบการและจะได้รับค่าตอบแทนจากผู้ซื้อและผู้ขาย ประมาณ ร้อยละ 0.50-1.00 ของมูลค่าน้ำตาลทรายที่จำหน่าย ผู้ค้าน้ำตาลก็จะเป็นคนกลางที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย ทำหน้าที่เหมือนกับนายหน้าแต่จะเข้าไปเสี่ยงในการซื้อขายด้วยตัวเองและบริษัทผู้ค้าน้ำตาลซึ่งพัฒนามาจากธุรกิจนายหน้า โดยจะเข้าไปรับความเสี่ยงทั้งหมดในการซื้อขายก่อน แล้วหาตลาดหรือขายต่อไป เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยประกันความเสี่ยงด้วยการอาศัยตลาดล่วงหน้า

การซื้อขายน้ำตาลในตลาดการค้าน้ำตาลระหว่างประเทศ สามารถดำเนินการได้ 3 วิธีดังนี้

1. วิธีการประมูลโดยเปิดเผย (public tender) เป็นการขายโดยหน่วยงานที่จัดขายของประเทศ บริษัทอ้อยและน้ำตาลไทยจำกัด นิยมใช้กับการจำหน่ายน้ำตาลทรายโควตา ข. และเป็นวิธีที่นิยมในประเทศผู้นำเข้ามากกว่าประเทศผู้ส่งออก

2. วิธีการเจรจาโดยตรงระหว่างผู้ส่งออกและผู้นำเข้าในระดับรัฐบาล เป็นการขายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเจรจาตกลงขายกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่ซื้อ ซึ่งผลการเจรจามักเกิดจากนโยบายมากกว่าสถานการณ์ทางการตลาด

3. วิธีการเจรจาระหว่างเอกชนผู้ส่งออกและนำเข้า (trade house) เป็นการขายโดยบริษัทเอกชนของประเทศผู้ขายเจรจาตกลงกับบริษัทเอกชนของประเทศผู้ซื้อ เป็นวิธีที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลในตลาดโลกเป็นอย่างดีที่สุด

โครงสร้างตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย

สำหรับการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยไปต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นการค้าภายใต้เงื่อนไขในตลาดเสรี ยกเว้นส่วนที่ได้รับความพิเศษจากการอนุญาตให้นำเข้าประเทศสหรัฐอเมริกาและการจำหน่ายให้กับสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี พ.ศ. 2527 (อัมมาร์ และคณะ, 2537) และในการขนย้ายน้ำตาลทรายเพื่อส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ โรงงานจะต้องทำหนังสือขออนุญาตขนย้ายน้ำตาลทรายเพื่อการส่งออก ซึ่งต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับชนิด ประเภท จำนวนวันหมดอายุ และสถานที่เก็บปลายทางก่อนทำการส่งออกให้ถูกต้องตามกำหนด (บริษัทน้ำตาลมิตรผลจำกัด, 2542) โดยโครงสร้างการตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทยในปัจจุบันประกอบด้วย

1. หน่วยงานดำเนินการส่งออก มีหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดำเนินการส่งออกน้ำตาลทรายในประเทศไทยอยู่ในรูปของบริษัทจำกัด จำนวน 8 บริษัท คือ บริษัทการค้าอุตสาหกรรมน้ำตาลจำกัด บริษัทค้าผลผลิตน้ำตาลจำกัด บริษัทเค.เอส.แอล.เอ็กซ์พอร์ตเทรดดิ้งจำกัด บริษัทที.ไอ.เอส.เอส.จำกัด บริษัทแปซิฟิคซูการ์คอร์เปอร์เรชั่นจำกัด บริษัทส่งออกน้ำตาลสยามจำกัด บริษัทอ้อยและน้ำตาลไทยจำกัด และบริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทยจำกัด

2. บริษัทผู้ซื้อต่างประเทศ การขายน้ำตาลของไทยเกือบทั้งหมดเป็นการขายผ่านบริษัทนายหน้าและผู้ค้ำน้ำตาล ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในวงการค้าระหว่างประเทศ เช่น บริษัทเคอร์รี่เทรดดิ้ง (ฮ่องกง) จำกัด บริษัทกิลล์แอนด์คัมพ์ส จำกัด เป็นต้น

3. ลักษณะและวิธีการขายน้ำตาลทรายของไทย การขายมักจะทำในรูปของการเปิดประมูลทั่วไป เพราะทำให้ผู้ขายได้รับราคาและเงื่อนไขอื่นๆ ดีกว่าสมัยก่อน ในปัจจุบันนิยมขายกัน 2 แบบ คือ แบบกำหนดราคาขายตายตัว (fixed price) และแบบเชส.อี.ไอ. มีเงื่อนไขอื่นที่ดีขึ้น การขายส่วนใหญ่อิงราคาเอฟ.โอ.บี. ในตลาดล่วงหน้าน้ำตาลนิวยอร์ก

การเจรจาตกลงซื้อขายน้ำตาลทรายนอกเหนือจากการขายโดยวิธีการเปิดประมูลทั่วไป กระทำกันโดยตรงระหว่างเอกชนผู้ซื้อและผู้ขาย โดยที่หน่วยงานของรัฐบาลมิได้มีส่วนเกี่ยวข้อง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่การซื้อขายดังกล่าวนั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานของรัฐ ในการตกลงทำสัญญาซื้อขายแต่ละครั้งมักจะเจรจาต่อรองกันเฉพาะเรื่องราคาและงวดการส่งมอบ สำหรับเงื่อนไขอื่นๆ นั้น ส่วนใหญ่เหมือนกับเงื่อนไขที่ถือปฏิบัติกันโดยทั่วไปในวงการค้าน้ำตาลระหว่างประเทศ

การส่งออกน้ำตาลทรายของไทย

ในการศึกษาการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย จะทำการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงปริมาณและมูลค่าการส่งออก ประเภทของน้ำตาลทรายที่ไทยส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ พร้อมทั้งศึกษาประเทศคู่ค้าและประเทศคู่แข่งที่สำคัญในการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย

แนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย

แนวโน้มการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย เมื่อพิจารณาปริมาณการส่งออก จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าปริมาณการส่งออกมีแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คงที่มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2539 มีปริมาณส่งออกสูงถึง 4.38 ล้านตัน ซึ่งเป็นปริมาณการส่งออกสูงที่สุดในช่วงเวลาที่ผ่านมา และปริมาณลดลงเป็นจำนวนมากในปี พ.ศ. 2541 มีปริมาณ 2.30 ล้านตัน หรือลดลงถึงร้อยละ 56.96 ส่วนมูลค่าการส่งออกก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดเช่นกัน โดยในช่วงแรกเพิ่มขึ้นไม่มากนัก แต่ก็ได้มีมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้นสูงถึง 31,748 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2540 และได้ลดลงใน พ.ศ. 2541 เหลือเพียงมูลค่า 26,611 ล้านบาท มูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายรวมทั้งหมด ในปี 2542 จะมีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นจากปี 2541 อีกเล็กน้อย เนื่องจากความต้องการบริโภคน้ำตาลทรายจากอ้อยที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีการดำเนินงานทางการตลาดทั้งในภาครัฐและเอกชนจะเป็นไปได้ในทิศทางที่สร้างสรรค์และเอื้อต่อการส่งออก แต่การได้ประโยชน์จากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อราคาส่งออกโดยเฉพาะในรูปของเงินบาท และมีผลต่อเนื่องมายังราคาที่เกษตรกรได้รับลดลงด้วย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2542ก)

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณและมูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยนั้นไม่ค่อยแน่นอนและมีความผันผวนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2531-2541 ไทยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณและมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยเพิ่มเป็นร้อยละ 6 และร้อยละ 16 ตามลำดับ เนื่องจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มว่าจะดีขึ้น จึงคาดว่าในปี พ.ศ. 2542 การส่งออกน้ำตาลทรายของไทยน่าจะเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่าอีกเล็กน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 10 อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณและมูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย
ปี พ.ศ. 2531-2541

ปี	อัตราการเปลี่ยนแปลง	
	ปริมาณ	มูลค่า
2531	-7	14
2532	58	95
2533	-20	-6
2534	14	-17
2535	30	23
2536	-35	-32
2537	14	39
2538	40	65
2539	18	11
2540	-8	1
2541	-43	-16
อัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มร้อยละ		6

ที่มา: (จากการคำนวณตารางที่ 3)

การส่งออกน้ำตาลทรายของไทยโดยรวม ไทยสามารถส่งออกน้ำตาลทรายไปยังประเทศญี่ปุ่นได้มากเป็นอันดับ 1 ในปี พ.ศ. 2538 (ตารางที่ 11) แต่หลังจากนั้นเป็นต้นมา ประเทศอินโดนีเซียก็เริ่มมีมูลค่าการนำเข้าจากไทยจำนวนมากขึ้นเป็นอันดับ 1 แทนญี่ปุ่น จนถึงปี พ.ศ. 2541 นอกจากนี้ไทยยังส่งออกน้ำตาลทรายไปยังประเทศที่สำคัญอีกหลายประเทศ ได้แก่ เกาหลีใต้ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ตามลำดับ ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วไทยส่งออกน้ำตาลทรายไปอินโดนีเซีย และญี่ปุ่น เป็นมูลค่า 7,043.25 และ 5,050.33 ล้านบาท ตามลำดับ และจากตารางที่ 12 เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวและสัดส่วนของการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยในปี พ.ศ. 2541 โดยรวมแล้วไทยมีอัตราการส่งออกขยายตัวลดลง โดยญี่ปุ่นกับฟิลิปปินส์ เป็นประเทศที่มีอัตราการขยายตัวในการนำเข้าน้ำตาลทรายจากไทยเพิ่มขึ้น แต่ประเทศอินโดนีเซีย เกาหลีใต้ และมาเลเซีย มีอัตราการขยายตัวในการนำเข้าน้ำตาลทรายของไทยลดลง และสัดส่วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใดเห็นประโยชน์หรือต้องการค่า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 11 มูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยไปยังประเทศคู่ค้า 5 ประเทศแรก
ปี พ.ศ. 2538-2541 (ล้านบาท)

ลำดับที่	ประเทศ	มูลค่า				เฉลี่ย
		2538	2539	2540	2541	
1	อินโดนีเซีย	2,537.50	5,249.80	10,453.00	9,932.70	7,043.25
2	ญี่ปุ่น	4,027.70	5,064.10	4,937.30	6,172.20	5,050.33
3	เกาหลีใต้	2,589.50	4,257.60	4,671.20	1,788.70	3,326.75
5	มาเลเซีย	2,110.00	2,341.70	2,444.10	1,054.00	1,987.45
4	ฟิลิปปินส์	1,475.10	2,159.00	54.40	1,599.00	1,321.88
รวม 5 ประเทศ		14,323.90	21,005.50	24,672.10	22,574.20	20,643.93
อื่นๆ		14,444.70	11,075.90	6,821.10	4,036.80	9,094.63
มูลค่ารวม		28,768.60	32,081.40	31,493.20	26,611.00	29,738.55

ที่มา: (กระทรวงพาณิชย์, 2543ข)

การส่งออกน้ำตาลทรายของไทย โดยรวมในปี พ.ศ. 2538 ไทยส่งออกน้ำตาลทรายไปญี่ปุ่นมากที่สุด แต่หลังจากนั้นเป็นต้นมาไทยก็ส่งออกน้ำตาลทรายไปประเทศอินโดนีเซียสัดส่วนมากที่สุดจนถึงปี พ.ศ. 2541 อินโดนีเซียมีสัดส่วนร้อยละ 37.30 รองลงมาคือญี่ปุ่น ร้อยละ 23.20 จึงนับได้ว่าสองประเทศนี้เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญในการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยเป็นอย่างยิ่ง

ประเภทของน้ำตาลทรายที่ส่งออก

การส่งออกน้ำตาลทรายของไทย จะส่งออกทั้งในรูปของน้ำตาลทรายดิบ น้ำตาลทรายขาว และผลพลอยได้ คือ กากน้ำตาล ในปี พ.ศ. 2541 มีปริมาณการส่งออกน้ำตาลทรายไปจำนวนทั้งสิ้น 2.29 ล้านตัน มูลค่า 26,611 ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ. 2540 ร้อยละ 43.03 และ 16.18 ตามลำดับ ซึ่งสามารถจำแนกการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยไปยังประเทศคู่ค้า 5 ประเทศแรกได้ตามชนิดของน้ำตาลทราย ซึ่งแบ่งเป็น น้ำตาลทรายดิบ และน้ำตาลทรายขาว จะเห็นได้ว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 12 อัตราการขยายตัวและสัดส่วนการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยไปยังประเทศคู่ค้า 5 ประเทศแรก ปี พ.ศ. 2538-2541

ลำดับที่	ประเทศ	อัตราการขยายตัว			สัดส่วน			
		2539	2540	2541	2538	2539	2540	2541
1	อินโดนีเซีย	106.90	99.10	-5.00	8.80	16.40	33.20	37.30
2	ญี่ปุ่น	25.70	-2.50	25.00	14.00	15.80	15.70	23.20
3	เกาหลีใต้	64.40	9.70	-61.70	9.00	13.30	14.80	6.70
4	ฟิลิปปินส์	46.40	-97.50	2,840.80	5.10	6.70	0.20	6.00
5	มาเลเซีย	11.00	4.40	-56.90	7.30	7.30	7.80	4.00
รวม 5 ประเทศ		46.60	17.50	-8.50	44.20	59.50	71.70	77.20
อื่นๆ		-23.30	-38.40	-40.80	55.80	40.50	28.30	22.80
มูลค่ารวม		11.50	-1.80	-15.50	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา: (กระทรวงพาณิชย์, 2543ข)

จากตารางที่ 13 โดยเฉลี่ยแล้วไทยสามารถส่งออกน้ำตาลทรายดิบปีละ 18.13 พันล้านบาท ซึ่งเป็นมูลค่าที่ลดลงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นจำนวน 6.37 พันล้านบาท ในขณะที่ญี่ปุ่นมีแนวโน้มการนำเข้าเพิ่มขึ้นนั้น ประเทศอื่นๆ กลับมีมูลค่าการนำเข้าที่ลดลง ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายดิบของไทยลดลงด้วย ในปี พ.ศ. 2541 ไทยสามารถส่งออกน้ำตาลทรายดิบเป็นมูลค่า 14.37 พันล้านบาท ส่งไปยังประเทศประเทศญี่ปุ่นได้มากที่สุดมาโดยตลอด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2541 เฉลี่ยปีละประมาณ 5.04 พันล้านบาท และประเทศที่ไทยส่งออกน้ำตาลทรายดิบไปจำนวนมากรองลงมา ได้แก่ เกาหลีใต้ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และรัสเซีย ตามลำดับ

ในการส่งออกน้ำตาลทรายขาวของไทยนั้น (ตารางที่ 14) ระหว่างปี พ.ศ. 2538-2541 ไทยส่งออกน้ำตาลทรายขาวเฉลี่ยปีละประมาณ 11.61 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2538 ไทยส่งออกน้ำตาลทรายขาวเป็นมูลค่า 8.03 พันล้านบาท และในปี พ.ศ. 2540 ส่งออกได้เพิ่มขึ้นจำนวนมากถึง 14.03 พันล้านบาท โดยการเพิ่มขึ้นจำนวนมากนี้เป็นผลมาจากการเพิ่มการนำเข้าของอินโดนีเซียเป็นส่วนใหญ่ แต่ในปี พ.ศ. 2541 ประเทศอื่นๆ ก็ได้มีการนำเข้าน้ำตาลทรายขาวจากไทยลดลง ในขณะที่อินโดนีเซียนำเข้าเพิ่มขึ้นถึง 9.71 พันล้านบาท แต่ส่งผลให้การส่งออกน้ำตาลทรายขาวของไทยลดลงเป็นมูลค่า 12.24 พันล้านบาท โดยประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศผู้นำเข้าน้ำตาลทรายขาว เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 13 มูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายดิบของไทยไปยังประเทศคู่ค้า 5 ประเทศแรก
ปี พ.ศ. 2538-2541 (ล้านบาท)

ลำดับที่	ประเทศ	2538	2539	2540	2541	เฉลี่ย
1	ญี่ปุ่น	4,027.50	5,034.00	4,937.30	6,172.20	5,042.80
2	เกาหลีใต้	2,549.20	4,176.50	4,536.40	1,594.30	3,214.10
3	มาเลเซีย	2,109.90	2,341.70	2,426.10	1,031.90	1,977.40
4	ฟิลิปปินส์	881.30	1,273.30	54.40	1,381.20	897.60
5	รัสเซีย	304.20	352.50	682.80	811.30	537.70
รวม 5 ประเทศ		9,872.10	13,178.00	12,637.00	10,990.90	11,669.50
อื่นๆ		10,868.50	6,781.00	4,823.90	3,379.70	6,463.30
มูลค่ารวม		20,740.60	19,959.00	17,460.90	14,370.60	18,132.80

ที่มา: (กระทรวงพาณิชย์, 2543ข)

จากไทยมากเป็นอันดับ 1 เฉลี่ยปีละประมาณ 6.62 พันล้านบาท รองลงมา คือ กัมพูชา อินเดีย เกาหลีเหนือ และสิงคโปร์ ตามลำดับ

สำหรับกากน้ำตาลมีการส่งออกเป็นมูลค่าปีละหลายพันล้านบาท โดยมีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้นในช่วงแรก คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2538-2539 (ตารางที่ 15) แต่ในปี พ.ศ. 2540 ได้มีการนำเข้าสู่ส่วนใหญ่อลดลง ทำให้มูลค่าการส่งออกกากน้ำตาลของไทยลดลงจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2541 มีมูลค่า 1.44 พันล้านบาท และจะเห็นได้ว่า การส่งออกกากน้ำตาลของไทยไปยังประเทศคู่ค้า 5 ประเทศแรก โดยเฉลี่ยเกาหลีใต้เป็นประเทศผู้นำเข้ามากที่สุด รองลงมาคือ ญี่ปุ่น เวียดนาม ไต้หวัน และจีน ตามลำดับ

ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการส่งออกน้ำตาลทรายไปยังหลายประเทศ โดยมีประเทศคู่ค้าที่สำคัญที่ไทยส่งออกน้ำตาลทรายไปเป็นมูลค่าปีละหลายพันล้านบาท คือ อินโดนีเซียและญี่ปุ่น ซึ่งจากตารางแสดงประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญของโลกนั้น จะเห็นได้ว่า โดยเฉลี่ยแล้วประเทศญี่ปุ่นมีการนำเข้าน้ำตาลทรายมากเป็นอันดับ 2 ของโลก จึงนับเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่และรายสำคัญ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์อื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย

ตารางที่ 14 มูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายขาวของไทยไปยังประเทศคู่ค้า 5 ประเทศแรก
ปี พ.ศ. 2538-2541 (ล้านบาท)

ลำดับที่	ประเทศ	2538	2539	2540	2541	เฉลี่ย
1	อินโดนีเซีย	2,480.80	4,794.90	9,470.30	9,712.50	6,614.60
2	กัมพูชา	195.70	282.00	504.00	693.10	418.70
3	อินเดีย	384.30	-	274.80	146.70	201.50
4	เกาหลีเหนือ	47.00	94.60	174.90	97.90	103.60
5	สิงคโปร์	40.50	78.60	169.50	75.10	90.90
รวม 5 ประเทศ		3,148.30	5,250.10	10,593.50	10,725.30	7,429.30
อื่นๆ		4,879.70	6,872.30	3,438.80	1,515.30	4,176.50
มูลค่ารวม		8,028.00	12,122.40	14,032.30	12,240.60	11,605.80

ที่มา: (กระทรวงพาณิชย์, 2543ข)

ตารางที่ 15 มูลค่าการส่งออกกากน้ำตาลของไทยไปยังประเทศคู่ค้า 5 ประเทศแรก
ปี พ.ศ. 2538-2541 (ล้านบาท)

ลำดับที่	ประเทศ	2538	2539	2540	2541	เฉลี่ย
1	เกาหลีใต้	438.30	467.40	376.80	345.80	407.10
2	ญี่ปุ่น	265.00	348.90	283.50	385.90	320.80
3	เวียดนาม	178.10	203.60	364.30	460.00	301.50
4	ไต้หวัน	374.30	279.90	213.40	75.70	235.80
5	จีน	110.10	-	21.70	71.40	50.80
รวม 5 ประเทศ		1,187.70	1,096.20	895.40	878.80	1,014.50
อื่นๆ		525.40	880.40	533.60	564.60	626.00
มูลค่ารวม		1,713.10	1,976.60	1,429.00	1,443.40	1,640.50

ที่มา: (กระทรวงพาณิชย์, 2543ข)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนอินโดนีเซียนั้นมีการนำเข้าน้ำตาลทรายมากเป็นอันดับ 10 ของโลก เมื่อเปรียบเทียบกับกันแล้ว จะเห็นว่า ญี่ปุ่นนอกจากจะเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่แล้วยังมีการนำเข้าน้ำตาลทรายจากไทยมากที่สุดด้วย แต่อินโดนีเซียซึ่งมีการนำเข้าน้ำตาลทรายน้อยกว่าญี่ปุ่นนั้น เพิ่งจะเริ่มมีการนำเข้าน้ำตาลทรายจากไทยจำนวนมากเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา ในการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดในบทต่อไปจึงได้ทำการวิเคราะห์เฉพาะประเทศญี่ปุ่น ตามเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับข้อมูลการนำเข้าของอินโดนีเซียนั้นมีจำกัด จึงไม่สามารถทำการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดของอินโดนีเซียได้ ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดที่สำคัญของแต่ละประเทศดังนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการขยายตลาดส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญต่อไป

ญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นจัดเป็นประเทศผู้นำเข้าน้ำตาลทรายรายใหญ่ของโลกรองจากรัสเซียและสหรัฐอเมริกา และจัดเป็นประเทศเป้าหมายการส่งออกที่สำคัญของประเทศผู้ส่งออกน้ำตาลทรายหลายประเทศรวมทั้งไทยด้วย สำหรับประเทศญี่ปุ่นนอกจากจะบริโภคน้ำตาลทรายที่ผลิตได้จากหัวบีทและอ้อยแล้ว ยังเป็นประเทศที่บริโภคน้ำเชื่อมที่ทำจากข้าวโพดด้วย ด้านการผลิตและการบริโภค ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความต้องการบริโภคน้ำตาลทรายในปริมาณมาก แต่การผลิตในประเทศก็ไม่เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการในการบริโภคได้ สามารถผลิตได้เพียง 1 ใน 3 ของความต้องการใช้ในประเทศ และก็เป็นการผลิตน้ำตาลที่มีต้นทุนสูงมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ อีกหลายประเทศ ดังนั้น รัฐบาลจึงปกป้องผู้ผลิตภายในประเทศให้อยู่รอดได้ด้วยนโยบายการแทรกแซงหลายประการ จึงนับว่าเป็นตลาดที่ดึงดูดผู้ส่งออกประเทศอื่นๆ อย่างมาก ถึงแม้พื้นที่ในประเทศญี่ปุ่นมีลักษณะพิเศษที่เอื้ออำนวยต่อการผลิตน้ำตาลทรายทั้งจากอ้อยและจากหัวบีท โดยมีการผลิตอ้อยในหมู่เกาะตอนใต้ของประเทศ ได้แก่ โอกินาวและคาโกชิม่า มีโรงงานผลิตน้ำตาลจำนวน 13 โรงและ 8 โรง ส่วนน้ำตาลที่ผลิตได้จากหัวบีทจะผลิตในเกาะตอนเหนือของประเทศ คือ เกาะฮอกไกโด แต่ต้นทุนการผลิตน้ำตาลจากออย้นั้นสูงกว่าจากหัวบีทมาก เนื่องจากประสิทธิภาพการผลิตน้ำตาลจากอ้อยแถบเกาะทางใต้ของญี่ปุ่นต่ำกว่าการผลิตจากหัวบีทของเกาะทางเหนือมาก และคนรุ่นใหม่ไม่สนใจที่จะเข้ามาใช้แรงงานในการผลิตอ้อย แต่ไปทำงานอย่างอื่นแทน ทำให้ผู้ผลิตต้องพึ่งเครื่องจักร ซึ่งเป็นเหตุให้การผลิตมีต้นทุนสูงกว่าที่ควรจะเป็น ญี่ปุ่นมีเทคโนโลยีการผลิตน้ำตาลจากหัวบีทเป็นแบบเฉพาะตัว ทำให้การปลูกหัวบีทมีกำไรดี และทำให้โรงงานน้ำตาลจากหัวบีทมีขนาดใหญ่ขึ้นและมีประสิทธิภาพดีกว่าโรงงานผลิตน้ำตาลจากอ้อยมาก (อัจฉราวรรณ และคณะ, 2539) แต่ปริมาณการผลิตก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค จึงต้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พึ่งพาการนำเข้าเป็นสำคัญ โดยการนำเข้าของญี่ปุ่น จะนำเข้า 2 ใน 3 ของการบริโภคทั้งหมด และจะนำเข้าเฉพาะน้ำตาลทรายดิบและกากน้ำตาล ญี่ปุ่นนำเข้าจากไทยมากที่สุด (ตารางที่ 16) รองลงมาคือ ออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ บราซิล อินโดนีเซีย ฟิจิ จีน ฟิลิปปินส์ เบลเยียม และฝรั่งเศส ตามลำดับ และจะเห็นว่า ญี่ปุ่นมีแนวโน้มการนำเข้าน้ำตาลทรายและกากน้ำตาลเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2540 แต่มีการนำเข้าลดลงในปี พ.ศ. 2541 และในระยะยาวญี่ปุ่นก็จะมีกรยกเลิกการผลิตน้ำตาลจากอ้อยให้เหลือเพียงการผลิตจากหัวบีท ซึ่งแสดงว่าญี่ปุ่นต้องมีการนำเข้าน้ำตาลจากอ้อยเพิ่มมากขึ้นต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 16 มูลค่าการนำเข้าน้ำตาลทรายและกากน้ำตาลของญี่ปุ่น ปี พ.ศ. 2537-2541 (พันล้านเยน)

ประเทศ	2537	2538	2539	2540	2541
ไทย	22.70	20.80	27.40	25.10	26.30
ออสเตรเลีย	20.40	24.30	20.40	23.60	20.60
แอฟริกาใต้	0.70	6.10	5.50	5.20	5.90
บราซิล	-	-	-	-	1.30
อินโดนีเซีย	1.50	1.90	1.70	1.30	1.00
ฟิจิ	2.90	1.40	2.60	1.00	0.50
จีน	0.20	0.40	0.40	0.50	0.30
ฟิลิปปินส์	2.40	0.80	0.10	0.40	0.30
เบลเยียม	-	-	-	0.10	0.10
ฝรั่งเศส	-	-	0.10	0.10	0.10
รวม 10 ประเทศ	50.80	55.70	58.20	57.30	56.40
ประเทศอื่นๆ	3.70	6.40	4.00	8.20	0.40
รวมทั้งหมด	54.50	62.10	62.20	65.50	56.80

ที่มา: (กระทรวงพาณิชย์, 2543ก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อินโดนีเซีย

อุตสาหกรรมน้ำตาลทรายของอินโดนีเซียได้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจด้านอาหารของอินโดนีเซียมาเป็นเวลานาน รัฐบาลได้ใช้กลยุทธ์ให้มีการส่งเสริมการผลิตภายในประเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ เมื่อสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนไปเนื่องมาจากเกิดปัญหาภาวะตลาดเงินในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รัฐบาลจึงได้พิจารณากำหนดนโยบายใหม่เพื่อแก้ปัญหาอัตราดอกเบี้ยสูง และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่อ่อนตัว ด้านความต้องการบริโภคนั้น ผลจากการเพิ่มของรายได้และการเปลี่ยนแปลงด้านความหลากหลายของอาหารทำให้อินโดนีเซียมีความต้องการบริโภคน้ำตาลทรายเพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อน ในปี พ.ศ. 2538 มีการนำเข้าน้ำตาลทรายจำนวน 620,000 ตัน แต่ในปี พ.ศ. 2541 อินโดนีเซียประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจและดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวย ทำให้อินโดนีเซียผลิตน้ำตาลทรายได้เพียง 2 ล้านตัน ในขณะที่ความต้องการบริโภคมีจำนวน 3 ล้านตัน จึงทำให้อินโดนีเซียต้องเพิ่มการนำเข้า เป็นจำนวนมากขึ้นถึง 1.70 ล้านตัน ปริมาณการบริโภคต่อการลงทุนคิดเป็นประมาณ 15 กิโลกรัมต่อปี ต่ำกว่าความต้องการของโลกที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 20 กิโลกรัม ประสิทธิภาพและความสามารถในการผลิตน้ำตาลทรายของโรงงานที่มีศักยภาพในการผลิตสูง จากการใช้เทคโนโลยีและการจัดการที่ดีขึ้นอย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าอินโดนีเซียจะปรับปรุงระบบอุตสาหกรรมน้ำตาลแล้วก็ตาม แต่ความต้องการนำเข้าของตลาดก็ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง จากระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้อินโดนีเซียต้องเปิดเสรีทางการค้า และมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตลาดมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย, 2541ค) นับวันอินโดนีเซียก็ยิ่งมีความสำคัญต่อการค้าน้ำตาลทรายของไทยมากยิ่งขึ้น แต่ด้วยความจำกัดของข้อมูลทำให้ไม่สามารถทำการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดของอินโดนีเซียได้

ประเทศคู่แข่งที่สำคัญ

ในตลาดโลกนั้นมีหลายประเทศที่มีความสำคัญในการส่งออกน้ำตาลทราย ซึ่งนับเป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยทั้งสิ้น โดยมีประเทศคิวบา เป็นประเทศที่มีการส่งออกมากที่สุด รองลงมาคือ ออสเตรเลีย สหภาพยุโรป และไทย และเมื่อทำการศึกษาการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยเฉพาะอินโดนีเซียและญี่ปุ่นแล้ว พบว่าประเทศคู่แข่งในการส่งออกน้ำตาลทรายที่สำคัญ คือ ออสเตรเลียและแอฟริกาใต้ ซึ่งออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีการส่งออกน้ำตาลทรายในตลาดญี่ปุ่นใกล้เคียงกับไทยมากและมีการส่งออกในตลาดโลกมากกว่า เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยามให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไทยอีกด้วย จึงนับได้ว่าเป็นประเทศคู่แข่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จึงจะได้ทำการวิเคราะห์ตลาดของประเทศคู่แข่งทั้งสองของไทย ดังนี้

ออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียได้เริ่มนำกฎหมายเกี่ยวกับน้ำตาล เช่น ภาษีการนำเข้าน้ำตาลและกฎหมายอุตสาหกรรมน้ำตาลของควีนส์แลนด์ฉบับปี พ.ศ. 2534 มาใช้ในเดือนตุลาคมปี พ.ศ. 2538 ที่รัฐคอมมอนเวลท์และควีนแลนด์ ทั้งนี้ รัฐบาลออสเตรเลียจะได้นำกฎหมายต่างๆ มาใช้อย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2542 คาดว่าการนำกฎหมายด้านต่างๆ มาใช้ช่วยสนับสนุนให้อุตสาหกรรมน้ำตาลสามารถแข่งขันในต่างประเทศได้ (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย, 2541) นอกจากนี้เป้าหมายในระยะยาวจะสร้างเสริมโครงสร้างอุตสาหกรรมและการจัดการให้มีประสิทธิภาพเนื่องจากภาวะปัจจุบันอุตสาหกรรมน้ำตาลต้องแข่งขันกับสารทดแทนความหวานและพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น จากกฎหมายของทั้ง 2 รัฐนี้จะมีส่วนสนับสนุนให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง การบริการด้านตลาดน้ำตาลทรายดิบได้รับการปรับปรุง และส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม โดยกำหนดราคาน้ำตาลภายในประเทศให้เท่ากับราคาส่งออก นับจากวันที่ 1 กรกฎาคม 2540 ออสเตรเลียได้เริ่มกำหนดภาษีน้ำตาลทรายดิบน้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องมาใช้ ซึ่งเดิมกำหนดอัตราภาษีไว้ที่ 55 เหรียญต่อตัน ต่ำกว่าอัตราภาษีตามข้อตกลงในการเจรจาอบูรูดเวย์ที่กำหนดไว้ระดับ 70 เหรียญต่อตัน ในปี พ.ศ. 2543

ออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีการส่งออกมากเป็นอันดับสำคัญของโลก โดยเฉพาะน้ำตาลทรายดิบและยังเป็นประเทศที่มีความแข็งแกร่งขั้นพื้นฐานของอุตสาหกรรม การเมืองมีความมั่นคง มีสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต ได้รับผลกระทบจากสภาพดินฟ้าอากาศน้อยมาก และมีการพัฒนาตลาดน้ำตาลทรายดิบแบบเทกอง ส่งขายไปให้ผู้ซื้อปลายทาง และรักษาคุณภาพที่ดีไว้อย่างคงเส้นคงวา การส่งออกของออสเตรเลียมักจะเปลี่ยนแปลงตามภาวะของตลาดต่างประเทศ ราคาส่งออกและปริมาณการผลิตทั้งของโลกและภายในประเทศ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าออสเตรเลียจะเป็นประเทศที่มีการผลิตและการส่งออกมากที่สุดตาม แต่จากการที่ได้มีการยกเลิกการนำเข้าน้ำตาลทรายแล้ว ทำให้ออสเตรเลียต้องระมัดระวังเกี่ยวกับราคาน้ำตาลในตลาดโลกและอัตราการแลกเปลี่ยนต้องพึ่งพาสหรัฐโลกมากขึ้น จึงเห็นว่า ออสเตรเลียจึงเป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยอย่างยิ่ง เพราะเมื่อเปรียบเทียบกับไทยแล้ว นอกจากจะมีศักยภาพด้านการผลิตที่สูงกว่า ทำให้มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าและมีท่าเรือส่งออก ถึง 7 แห่ง และเป็นท่าเรือที่มีความสามารถในการขนถ่ายสูง ทำให้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

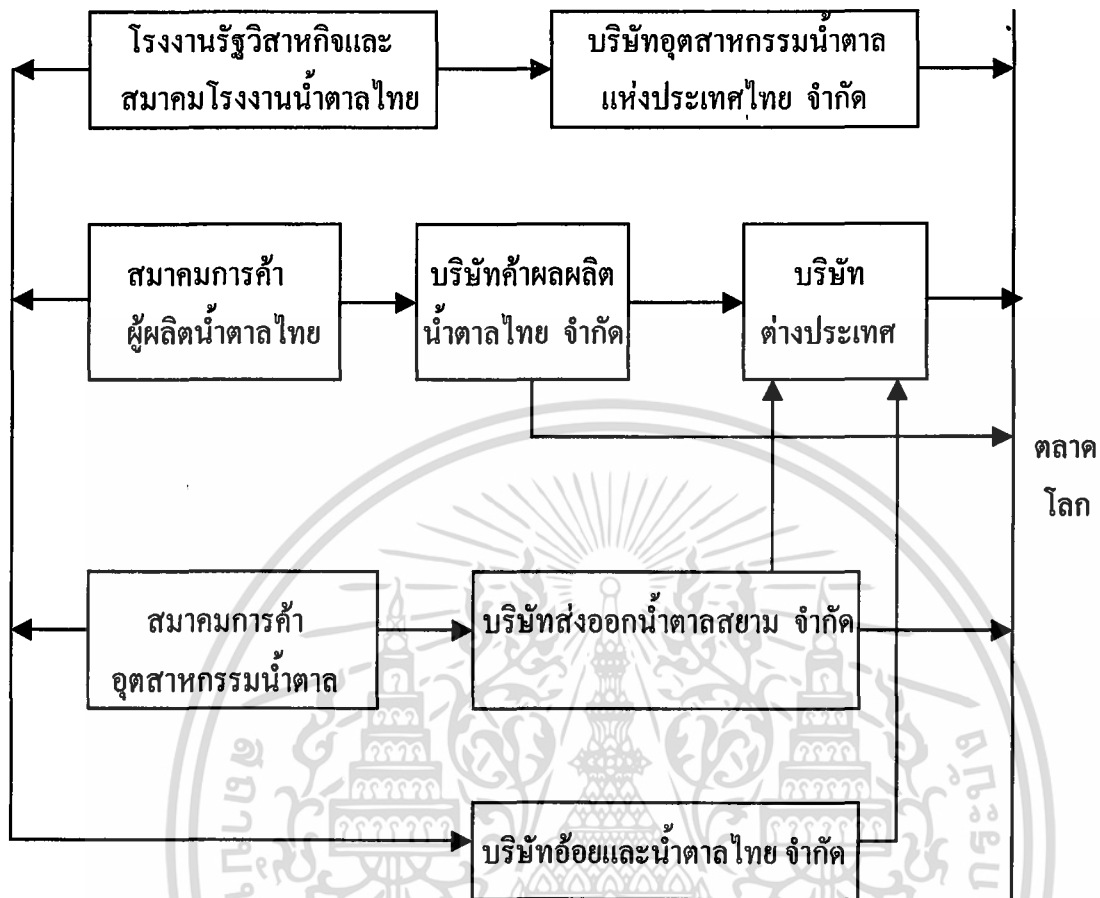
สามารถแข่งขันด้านอัตราการขนส่งสูง แต่ในด้านราคาส่งออกและระบบการจำหน่ายน้ำตาลส่งออกของออสเตรเลียยังไม่ค่อยดีนัก (อัจฉรวรรณ และคณะ, 2539)

แอฟริกาใต้

อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทรายของแอฟริกาใต้ได้พยายามผลักดันให้การผลิตและการค้าในอุตสาหกรรมนี้เป็นไปโดยระบบการค้าเสรี โดยได้ประกาศยกเลิกมาตรการกำหนดโควตาให้กับผู้ปลูกอ้อย โรงงานน้ำตาล และผู้ค้าน้ำตาล ในส่วนของนโยบายขยายโรงงานให้เป็นที่ทางเดียวกัน คือ ให้เป็นไปโดยเสรี รัฐบาลได้ยกเลิกมาตรการควบคุมต่างๆ ของโรงงานทั้งในส่วนของ การเพิ่มกำลังการผลิต การกำหนดโควตาที่ตั้งโรงงานเพื่อให้เป็นไปโดยเสรี (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย, 2541ค) แอฟริกาใต้เป็นประเทศส่งออกที่มีความสำคัญลดลงอย่างมากตั้งแต่ประสบกับปัญหาทางการเมืองในปี พ.ศ. 2534 มีสถิติการส่งออกน้ำตาลทรายดิบจำนวน 8 แสนตัน ลดลงอยู่ในระดับ 3.88 แสนตัน ในปี พ.ศ. 2539 ส่วนใหญ่เป็นน้ำตาลที่จำหน่ายตามสัญญาระยะยาวกับญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา และอิสราเอล โดยเกาหลีใต้เป็นผู้นำเข้ารายสำคัญ มีจำนวน 136,000 ตัน ญี่ปุ่น 64,000 ตัน และอิสราเอล 68,000 ตัน จึงนับได้ว่าแอฟริกาใต้เป็นคู่แข่งที่ยังไม่สำคัญมากนัก ถึงแม้จะมีการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นเป็นอันดับ 3 ก็ตาม (อัจฉรวรรณ และคณะ, 2539)

วิธีการตลาดส่งออก

การส่งออกน้ำตาลทรายนั้นแต่เดิมโรงงานน้ำตาลจะขายผ่านบริษัทส่งออก 2 บริษัทคือ โรงงานน้ำตาลที่สังกัดสมาคมโรงงานน้ำตาลไทยจะขายผ่านบริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทยจำกัด ส่วนโรงงานน้ำตาลในกลุ่มสมาคมการค้าผู้ผลิตน้ำตาลไทยจะขายผ่านบริษัทค้าผลผลิตน้ำตาลไทยจำกัด บริษัทส่งออกทั้งสองแห่งนี้นี้มักจะขายน้ำตาลทรายส่วนใหญ่ให้กับบริษัทนายหน้าต่างประเทศ เพื่อขายน้ำตาลทรายสู่ตลาดโลกต่อไป (ภาพที่ 3) ต่อมารัฐบาลได้อนุมัติให้จัดตั้งบริษัทร่วมระหว่างชาวไร่อ้อย โรงงานน้ำตาล และกระทรวงอุตสาหกรรม ชื่อว่าบริษัทอ้อยและน้ำตาลไทยจำกัด เพื่อรับมอบน้ำตาลทรายดิบโควตา ข. จำนวนปีละ 6 แสนเมตริก ไปจำหน่ายต่างประเทศ สำหรับน้ำตาลทรายส่วนที่เกินจากโควตา ก. และ ข. คือ โควตา ค. นั้นบริษัทส่งออกทั้งสองจึงจะมีสิทธิ์ส่งออกได้เอง โดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งออกน้ำตาลทรายของไทย

ภาพที่ 3 วิธีการตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย

ที่มา: (ถวัลย์, 2533)

มี 4 หน่วยงาน คือ บริษัทอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลแห่งประเทศไทยจำกัด บริษัทค้าผลผลิตน้ำตาลจำกัด บริษัทอ้อยและน้ำตาลไทยจำกัด และบริษัทส่งออกน้ำตาลสยามจำกัด (อภิรดี, 2530)

นอกจากนี้ไทยยังมีความได้เปรียบเรื่องของระยะทางซึ่งใกล้กับประเทศที่มีการนำเข้าที่สำคัญในตะวันออกไกล ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ มาเลเซีย อินเดีย บังกลาเทศ เป็นต้น ทำให้น้ำตาลทรายของไทยเป็นที่ต้องการของผู้ค้าน้ำตาลระหว่างประเทศมาก เพราะสามารถทำกำไรได้ดีเป็นที่ยอมรับของผู้ส่งออก และผู้ส่งออกของไทยก็เป็นผู้ส่งออกที่มีประสิทธิภาพ ผูกพันกับโรงงานน้ำตาลอย่างใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์อย่างดีกับประเทศลูกค้า อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของท่าเรือขนถ่ายน้ำตาลทรายของไทย ยังมีอัตราการขนถ่ายที่ต่ำอยู่มาก อีกทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ในท่าเรือก็ยังมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ ทำให้ต้นทุนในการขนถ่ายน้ำตาลเพื่อส่งออกนั้นยังสูงกว่าประเทศคู่แข่ง (อัจฉราวรรณ และคณะ, 2539) และจากการกระจายตัวของโรงงานน้ำตาล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของไทยไปทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้น ทำให้การขนส่งน้ำตาลทรายจาก โรงงานน้ำตาลมายังท่าเรือส่งออกมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น

ราคาจำหน่ายน้ำตาลทราย

การกำหนดราคาส่งออกน้ำตาลระหว่างประเทศ นิยมทำอยู่ทั่วไป 3 วิธี ได้แก่ วิธีแรกคือ การกำหนดราคาแบบตายตัว (fixed price) เป็นการกำหนดโดยผู้ซื้อและผู้ขาย ด้วยการพิจารณาราคาในตลาดแล้วเจรจาต่อรองกัน กำหนดเพียงราคาเดียวในหนึ่งสัญญาที่ซื้อขายกัน วิธีที่สองเป็นการกำหนดราคาแบบใช้ราคาเฉลี่ยตามตลาดโลก (average price) โดยผู้ซื้อและผู้ขายจะตกลงช่วงเวลาให้นำราคาน้ำตาลในตลาดโลกมาเฉลี่ยซื้อขายกัน นิยมใช้ราคาปิดของตลาดมาคำนวณ และวิธีสุดท้ายเป็นการกำหนดราคาแบบ seller's executable order หรือเอส.อี.โอ. จะใช้ในตลาดนิวยอร์ก ผู้ขายจะกำหนดราคาน้ำตาลของสัญญา โดยส่งขาย (ตัว) น้ำตาลในตลาดล่วงหน้าในบัญชีของผู้ซื้อตามสัญญาโดยผ่านผู้ซื้อ ส่วนตลาดที่กำหนดราคาน้ำตาลในตลาดโลกมีตลาดที่สำคัญคือ ตลาดนิวยอร์ก และตลาดลอนดอน ซึ่งตลาดทั้งสองจะกำหนดราคาเป็น เซนต์/ปอนด์ เอฟ.โอ.บี. ณ ต้นทางท่าเรือของประเทศผู้ขาย ราคาขายจึงมีทั้งราคาขายในแบบส่งมอบทันที (spot) และราคาในการซื้อขาย โดยกำหนดส่งมอบในอนาคต (อัมมาร์ และคณะ, 2537)

ราคาซื้อขายน้ำตาลทรายไทยจะอิงราคาในตลาดนิวยอร์ก ในรูปราคาเอฟ.โอ.บี. เป็นส่วนใหญ่ ส่วนราคาน้ำตาลทรายที่บริโภคภายในประเทศ คณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้า และป้องกันการผูกขาดได้ประกาศควบคุมราคาจำหน่ายน้ำตาลภายในประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา แต่การควบคุมราคาน้ำตาลทรายไม่ได้ผลเท่าใดนัก ราคาซื้อขายจึงมักจะสูงหรือต่ำกว่าราคาที่ทางราชการกำหนดอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะราคาน้ำตาลในประเทศมีความสัมพันธ์กับราคาน้ำตาลในตลาดโลก และเนื่องจากราคาน้ำตาลในตลาดโลกมีความผันผวนมากทำให้ราคาน้ำตาลภายในประเทศเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้นโยบายการผลิตและการค้าของประเทศผู้ผลิต ผู้ส่งออก และผู้นำเข้า ไม่ได้เป็นผลมาจากสภาวะการผลิต ต้นทุนการผลิต และความต้องการบริโภคสินค้าที่แท้จริง (อัจฉรวรรณ และคณะ, 2539)

ราคาขายส่งน้ำตาลทรายในตลาดกรุงเทพฯ จะมีราคาค่อนข้างคงที่ ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงมากนัก (ตารางที่ 17) ในปี 2531 มีราคา 10.97 บาท/กิโลกรัม แต่เพิ่มขึ้นเพียง 0.30 บาทหรือร้อยละ 0.27 ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งมีราคา 11.00 บาท/กิโลกรัม ทั้งนี้เนื่องจากน้ำตาลเป็นสินค้าที่มีการควบคุมราคา จึงไม่มีเปลี่ยนแปลงตามภาวะของตลาดมากนัก สำหรับราคาขายส่งและราคาส่งออกน้ำตาลทรายดิบค่อนข้างที่จะมีความผันผวนอยู่มากในแต่ละปี แต่ราคาขายส่งน้ำตาลทรายดิบก็ยังมีเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 17 ราคาขายส่งน้ำตาลทรายในตลาดกรุงเทพฯ ราคาขายส่งน้ำตาลทรายดิบ และราคา
ส่งออกน้ำตาลทรายดิบ เอฟ.โอ.บี. ปี พ.ศ. 2530/31-2540/41

ปี	ราคาขายส่งน้ำตาลทราย ในตลาดกรุงเทพฯ (บาท/ก.ก.)	ราคาขายส่งน้ำตาล ทรายดิบ (บาท/ตัน)	ราคาส่งออกน้ำตาลทรายดิบ เอฟ.โอ.บี (บาท/ตัน)
2530/31	10.97	5,767.24	4,190
2531/32	10.98	7,210.25	5,120
2532/33	10.98	7,162.26	6,420
2533/34	10.99	5,005.00	7,190
2534/35	10.99	5,152.38	4,766
2535/36	10.99	5,654.12	5,366
2536/37	10.99	6,680.73	6,432
2537/38	10.99	7,193.35	7,392
2538/39	11.00	6,696.16	6,687
2539/40	11.00	7,565.72	7,092
2540/41	11.00	8,442.12	10,545

ที่มา: (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2542ข)

การเปลี่ยนแปลงของราคาน้อยกว่าราคาส่งออกน้ำตาลทรายดิบ จากปี พ.ศ. 2531 มีราคาขายส่ง
น้ำตาลทรายดิบ 5,767.24 บาท/ตัน และมีราคาส่งออกน้ำตาลทรายดิบ 4,190 บาท/ตัน แต่ในปี
2541 กลับมีราคาเป็น 8,442.12 บาท/ตัน และ 10,545 บาท/ตัน ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.68 และ
59.92 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะราคาจะมีความผันผวนอย่างไรสมาชิกองค์การน้ำตาล
ระหว่างประเทศก็จะร่วมตกลงกันควบคุมให้ปริมาณอุปทานและอุปสงค์น้ำตาลของโลกเกิดความ
สมดุล เพื่อให้ระดับราคาน้ำตาลในตลาดโลกไม่เคลื่อนไหวขึ้นลงมากนัก

ปัญหาตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย

ถึงแม้ประเทศไทยจะไม่ใช่ประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ก็ตาม แต่โดยทั่วไปประเทศไทยก็ยังเป็นประเทศส่งออกที่สำคัญของโลก ซึ่งเมื่อศึกษาตลาดส่งออกโดยทั่วไปและเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งแล้ว พบว่าไทยยังมีปัญหาด้านการส่งออกน้ำตาลทรายอยู่บ้าง ดังต่อไปนี้

1. ผลผลิตน้ำตาลของไทยยังด้อยคุณภาพ กล่าวคือ ขนาดของเกล็ดน้ำตาลไทยยังไม่เป็นที่ต้องการบางตลาด เนื่องจากประเทศไทยผลิตน้ำตาลเพื่อการส่งออกเฉพาะลูกค้าเดิมและยังมีมาตรฐานคุณภาพน้ำตาลทรายไม่สม่ำเสมอ ซึ่งเป็นผลมาจากวัตถุดิบไม่มีคุณภาพตามที่ได้กล่าวไปในด้านปัญหาการผลิตแล้ว

2. ค่าใช้จ่ายในการส่งออกสูงขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ เนื่องจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจทำให้ราคาน้ำมันสูงขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายในการขนส่งน้ำตาลจากโรงงานไปยังท่าเรือนั้นสูงขึ้นตามไปด้วย และเครื่องมือเครื่องใช้ในการส่งออกไม่ได้เพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่เพียงพอต่อความต้องการ จึงทำให้เรือจากต่างประเทศที่มารับน้ำตาลต้องจอดรอเป็นเวลานาน ทำให้ค่าใช้จ่ายในการส่งออกเพิ่มมากขึ้น เพราะประสิทธิภาพในการขนถ่ายน้ำตาลทรายของท่าเรือไทยยังต่ำอยู่มาก

บทบาทและนโยบายของภาครัฐต่ออุตสาหกรรมน้ำตาลทราย

น้ำตาลทรายเป็นสินค้าที่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาล วิธีการคุ้มครองของไทย คือ การให้ผู้บริโภคอุดหนุนเกษตรกร โรงงานน้ำตาล และผู้ส่งออก โดยกำหนดราคาให้สูงกว่าราคาในตลาดโลก และเพื่อป้องกันมิให้มีการผลิตจนล้นตลาด รัฐบาลจึงใช้มาตรการจำกัดกำลังการผลิตของโรงงานน้ำตาล และระบายปริมาณส่วนเกินออกต่างประเทศ ไทยมีความจำเป็นจะต้องจัดการด้านระเบียบในการผลิตและการค้าภายในประเทศให้เกิดความแน่นอนมั่นคงและมีเสถียรภาพมากขึ้น เพราะการส่งออกมีจำนวนมากถึงร้อยละ 70-75 ของผลผลิตทั้งหมดนั้น ทำให้ไทยต้องพึ่งพาสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก และเพื่อจะได้เกื้อกูลความมั่นคงในต่างประเทศด้วย นอกจากนี้ยังมีระบบแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างชาวไร่อ้อยกับโรงงานน้ำตาล ในอัตราส่วน 70 ต่อ 30 (นิพนธ์, 2539) และในการแก้ปัญหาด้านการส่งออกน้ำตาลทรายของรัฐบาลได้มีหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน เช่น ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า ได้ช่วยเหลือในด้านการนำเงินมาสนับสนุนด้านการส่งออกของไทย เพื่อให้เกิดสภาพคล่องขึ้นในแต่ละปี

มาตรการด้านภาษี

ผลของพันธกรณีภายใต้องค์การการค้าโลก ซึ่งเป็นผลจากการเจรจาทางแก้ไขในรูปแบบของ ข้อตกลงว่าด้วยภาษีและศุลกากรและการเจรจาอุปถุภวภัย ไทยต้องเปิดตลาดสินค้าน้ำตาลสำหรับ ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก มาตรการเดิมคือ ไทยต้องทำการขออนุญาตการนำเข้าและ อัตราอากรตามสภาพ 3.50 บาทต่อกิโลกรัม พันธกรณีในปี พ.ศ. 2538 ไทยมีโควตาการส่งออก 13,105 ตัน ภาษีในโควตาร้อยละ 65 และภาษีนอกโควตาร้อยละ 103 ซึ่งได้มีผลกระทบตามการ ประชุมอุปถุภวภัยที่จะกล่าวต่อไป และพันธกรณี ปี พ.ศ. 2547 ไทยมีโควตา 13,760 ตัน ภาษี ในโควตาร้อยละ 65 และภาษีนอกโควตาร้อยละ 94 นอกจากนี้ยังมีพันธกรณีภายใต้เขตการค้าเสรี อาเซียน กำหนดว่า น้ำตาลเป็นสินค้าที่ไทยจัดอยู่ในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมที่ลดภาษีปกติ โดยมี แผนการลดภาษีให้เหลือร้อยละ 5 ในปี พ.ศ. 2546 (กระทรวงพาณิชย์, 2542)

มาตรการที่มีไข่ภาษี

น้ำตาลทรายเป็นสินค้าที่อยู่ในข่ายควบคุมตามพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการ นำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ในด้านการค้าภายในประเทศ น้ำตาลทรายขาว และน้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ เป็นสินค้าที่มีการควบคุมราคาจำหน่ายภายในประเทศ ตาม พระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. 2522 ของกระทรวงพาณิชย์ และในด้านการผลิต การตั้งโรงงานใหม่ การย้ายโรงงาน และการขยายกำลังการผลิตของโรงงาน ต้องขออนุญาตจากกระทรวงอุตสาหกรรมทุกครั้ง (กระทรวงพาณิชย์, 2542) ซึ่งนับว่ามาตรการ ทางด้านนี้ได้ช่วยคุ้มครองทั้งผู้บริโภคให้ เกษตรกร และโรงงานน้ำตาลอย่างแท้จริง เพราะนอกจาก จะเป็นการควบคุมปริมาณของอุปสงค์และอุปทานของน้ำตาลทรายไม่ให้แปรผันตามภาวะ เศรษฐกิจแล้ว ยังก่อเกิดความมั่นคงและเกิดการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายอย่าง มากด้วย

ผลกระทบจากการเจรจาอุปถุภวภัย

ในข้อตกลงของการเจรจาอุปถุภวภัย ภายใต้พันธกรณีขององค์การการค้าโลก (นิพนธ์, 2539) ไทยผูกพันที่จะนำเข้าน้ำตาลทรายจำนวน 13,105 ตัน โดยเก็บภาษีนำเข้าอัตราร้อยละ 65 อัตรา ภาษีดังกล่าวนี้ทำให้น้ำตาลทรายนำเข้าที่รวมภาษีและต้นทุนการนำเข้าสูงกว่าราคาน้ำตาลทรายใน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของไทย

การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของไทยในประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยใช้แบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด (a market share analysis model) เพื่อทราบให้ถึงการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของไทยว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร และการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นผลมาจากปัจจัยอะไรบ้าง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทย โดยอธิบายจากลักษณะของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากขนาดของตลาด การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการแข่งขัน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการกระจายตัวของตลาด จะเป็นการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของไทยในประเทศคู่ค้าที่สำคัญครั้งนี้จะวิเคราะห์ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเดียวเพราะเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าถึง 2 ใน 3 ของการบริโภคทั้งหมด และก็มี การนำเข้าจากประเทศไทยมากที่สุดด้วย และถึงแม้ว่าประเทศอินโดนีเซียจะเป็นประเทศที่ไทยส่งออกน้ำตาลทรายไปมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ก็ตาม แต่เนื่องจากอินโดนีเซียมีนโยบายห้ามการนำเข้าน้ำตาลทรายชั่วคราวในช่วงที่ประเทศประสบกับปัญหาทางการเมืองและวิกฤตเศรษฐกิจ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดเรื่องข้อมูลด้วย นอกจากนี้ประเทศญี่ปุ่นยังเป็นประเทศที่มีการนำเข้าน้ำตาลทรายที่สำคัญของโลกมาโดยตลอด ซึ่งโดยเฉลี่ยระหว่างญี่ปุ่นมีการนำเข้าเป็นอันดับ 2 ของโลก อีกทั้งการส่งออกน้ำตาลทรายของ泰 นั้นส่วนใหญ่เป็นน้ำตาลทรายดิบซึ่งตรงกับความต้องการของญี่ปุ่นที่มีการนำเข้าเฉพาะน้ำตาลทรายดิบเช่นกัน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงได้ทำการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดเฉพาะประเทศญี่ปุ่น ประเทศเดียวเท่านั้น

การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายในตลาดญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีการนำเข้าจำนวนมากเป็นการนำเข้าน้ำตาลทรายจากประเทศไทยมากเป็นอันดับ 1 โดยประเทศคู่แข่งที่สำคัญในการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยที่จะใช้ในการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด คือ ประเทศออสเตรเลียและแอฟริกาใต้ โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นข้อมูลการส่งออกรายปีเฉลี่ยระหว่างปี พ.ศ. 2534-2537 และปี พ.ศ. 2538-2541 ซึ่งแบ่งเป็น 2 คาบเวลา (ตารางที่ 18) เพื่อชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาที่จะพิจารณาเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาฐาน และใช้ข้อมูลเป็นข้อมูลรายปีเฉลี่ย เพื่อลดความแปรปรวนของข้อมูลในปีใดปีหนึ่งที่จะเกิดขึ้นในการวิเคราะห์ และเนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดครั้งนี้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 18 มูลค่าการนำเข้าน้ำตาลทรายของญี่ปุ่นจากประเทศไทย ออสเตรเลีย และแอฟริกาใต้
ระหว่างปี พ.ศ. 2534-2541 (พันล้านเยน)

ปี	จากไทย	จากออสเตรเลีย	จากแอฟริกาใต้	รวมทุกประเทศ
2534	15.68	19.13	12.10	61.40
2535	27.45	17.46	2.65	56.40
2536	18.19	24.67	n.a.	50.17
2537	21.40	20.42	0.78	50.45
เฉลี่ยคาบที่ 1	20.68	20.42	4.02	54.61
2538	19.00	24.30	6.10	57.90
2539	25.20	20.40	5.50	58.40
2540	23.30	23.60	5.20	62.10
2541	24.60	20.60	5.90	54.00
เฉลี่ยคาบที่ 2	23.03	22.23	5.68	58.10

หมายเหตุ n.a. หมายถึงไม่มีการนำเข้า
ที่มา: (กระทรวงพาณิชย์, 2543ก)

เป็นข้อมูลด้านมูลค่าการนำเข้า ทำให้การวิเคราะห์ไม่ได้คำนึงถึงภาวะอัตราเงินเฟ้อที่ต่างกันในช่วงเวลาดังกล่าว โดยในคาบที่ 1 นั้นยังอยู่ในช่วงเศรษฐกิจรุ่งเรือง ไม่มีปัญหาภาวะเงินเฟ้อ แต่ในคาบที่ 2 เป็นช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจึงต่างกัน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดและความสามารถในการส่งออกในครั้งนี้ โดยสามารถวิเคราะห์และสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของไทยในญี่ปุ่น จากตารางที่ 19 และ 20 จะเห็นได้ว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2534-2537 และปี พ.ศ. 2538-2541 ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของไทยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 37.87 เป็นร้อยละ 39.64 คิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้น 1.77 เช่นเดียวกันประเทศออสเตรเลียก็มีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มจากร้อยละ 37.39

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายในตลาดญี่ปุ่น (พันล้านเยน)

ประเทศ	มูลค่าเฉลี่ยระหว่าง	ร้อยละของ	มูลค่าเฉลี่ยระหว่าง	ร้อยละของ	การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	
	ปี พ.ศ. 2534-2537	ส่วนแบ่งตลาด	ปี พ.ศ. 2538-2541	ส่วนแบ่งตลาด	มูลค่า	ส่วนแบ่งตลาด
ไทย	20.68	37.87	23.03	39.64	2.35	1.77
ออสเตรเลีย	20.42	37.39	22.23	38.26	1.81	0.87
แอฟริกาใต้	3.88	7.11	3.68	6.33	-0.20	-0.78
รวมทุกประเทศ	54.61	100.00	58.10	100.00	3.49	0

ที่มา: (จากการคำนวณตารางที่ 18)

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของประเทศไทย ออสเตรเลีย และแอฟริกาใต้ ในตลาดญี่ปุ่น (พันล้านเยน)

การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาด	จากไทย		จากออสเตรเลีย		จากแอฟริกาใต้	
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ
ผลการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ($X_{2i}-X_{1i}$) ¹	2.35	100.00	1.81	100.00	-0.20	-100.00
ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากขนาดของตลาด (S_i-X_{1i})	1.90	80.85	1.30	71.82	0.25	125.00
ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการแข่งขัน ($X_{2i}-S_i$)	0.45	19.15	0.51	27.62	-0.45	-225.00
ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการกระจายตัวของตลาด	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ ¹ X_{1i} และ X_{2i} หมายถึงมูลค่าการนำเข้าน้ำตาลทรายของญี่ปุ่นที่มีการนำเข้าจากประเทศ i ระหว่างปี พ.ศ. 2534-2537 และปี พ.ศ. 2538-2541

² S_i หมายถึงส่วนแบ่งตลาดของประเทศ i ระหว่างปี พ.ศ. 2534-2537 และ ณ ระดับ การส่งออกระหว่างปี พ.ศ. 2538-2541

ที่มา: (จากการคำนวณตารางที่ 18)

เป็นร้อยละ 38.26 คิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้น 0.87 ซึ่งเป็นการเพิ่มในอัตราที่น้อยกว่าไทย ในขณะที่ประเทศอิตาลีได้มีส่วนแบ่งตลาดลดลงจากร้อยละ 7.11 เป็นร้อยละ 6.33 หรือลดลงร้อยละ 0.78 โดยในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ ไทยมีมูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายในตลาดญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นจากมูลค่า 20.68 พันล้านเยน เป็น 23.03 พันล้านเยน หรือเพิ่มขึ้น 2.35 พันล้านเยน ซึ่งเป็นผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดมาจากการเพิ่มขึ้นของขนาดตลาดที่เพิ่มขึ้น 1.90 พันล้านเยน หรือร้อยละ 80.85 และเป็นผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการแข่งขันในตลาดสูงขึ้น 0.45 พันล้านเยน หรือร้อยละ 19.15 และเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ ออสเตรเลีย จะพบว่ามูลค่าการส่งออกของออสเตรเลียก็เพิ่มขึ้นจาก 20.42 พันล้านเยน เป็น 22.23 พันล้านเยน หรือเพิ่มขึ้น 1.81 พันล้านเยน ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากขนาดของตลาดเพิ่มขึ้น 1.30 พันล้านเยน หรือร้อยละ 71.82 และเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของการแข่งขันในตลาดที่สูงขึ้น 0.51 พันล้านเยน หรือร้อยละ 27.62 และจะพบว่าประเทศอิตาลีได้เป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญอีกประเทศหนึ่ง มีมูลค่าการส่งออกในตลาดญี่ปุ่นลดลงจากมูลค่า 3.88 พันล้านเยน เป็นมูลค่า 3.68 พันล้านเยน หรือลดลง 0.20 พันล้านเยน ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการแข่งขันในตลาดลดลง 0.45 พันล้านเยนหรือลดลงร้อยละ 225 ในขณะที่ขนาดของตลาดที่เพิ่มขึ้น 0.25 พันล้านเยน

ความสามารถในการส่งออก (potential export)

การคำนวณความสามารถในการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยและประเทศคู่แข่งที่สำคัญในตลาดญี่ปุ่น สามารถทำได้ดังต่อไปนี้

ส่วนแบ่งตลาดของไทยระหว่างปี พ.ศ. 2534-2537 ณ ระดับการส่งออกปี พ.ศ. 2538-2541 (St)

$$St = (37.87 \times 58.10) / 100 = 22.58$$

ส่วนแบ่งตลาดของออสเตรเลียระหว่างปี พ.ศ. 2534-2537 ณ ระดับการส่งออกปี พ.ศ. 2538-2541 (Sa)

$$Sa = (37.39 \times 58.10) / 100 = 21.72$$

ส่วนแบ่งตลาดของอิตาลีได้ระหว่างปี พ.ศ. 2534-2537 ณ ระดับการส่งออกปี พ.ศ. 2538-2541 (Ss)

$$Ss = (7.11 \times 58.10) / 100 = 4.13$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษาส่วนแบ่งตลาดในการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยและประเทศคู่แข่งที่สำคัญในตลาดญี่ปุ่น ซึ่งประกอบด้วย ประเทศออสเตรเลียและแอฟริกาใต้ ระหว่างปี พ.ศ. 2534-2537 ณ ระดับการส่งออกปี พ.ศ. 2538-2541 พบว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยมีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด คือ ร้อยละ 22.58 และมากกว่าประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ ออสเตรเลีย ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 21.47 ส่วนประเทศแอฟริกาใต้นั้นมีส่วนแบ่งตลาดเพียงร้อยละ 4.13 เท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีความสามารถในการส่งออกน้ำตาลทรายมากกว่าประเทศคู่แข่งดังกล่าวข้างต้น

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกทั้งหมดในตลาดญี่ปุ่นแล้ว จะเห็นว่า ประเทศไทยยังมีความได้เปรียบประเทศคู่แข่งในด้านการขยายขนาดของตลาดแต่ยังเสียเปรียบในด้านการแข่งขันในตลาดอยู่ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศออสเตรเลียแล้วไทยจะยังไม่ได้เปรียบมากนัก เพราะถึงแม้ว่ามูลค่าการส่งออกของไทยจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นแต่ประเทศออสเตรเลียก็มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตราที่ใกล้เคียงกับไทยมากเช่นกัน แต่ไทยก็ยังได้เปรียบประเทศแอฟริกาใต้อยู่เป็นอย่างมาก เพราะแอฟริกาต้องประสบปัญหาทางการเมืองและไม่ได้ได้รับการอุดหนุนการส่งออกจากญี่ปุ่น ตามข้อตกลงในการเจรจาอบูรูดวีย์ จึงทำให้มูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายลดลง ในขณะที่ไทยยังมีแนวโน้มมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากประเทศไทยได้เปรียบที่อยู่ใกล้กับประเทศตลาดนำเข้าในตะวันออกไกลที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน เกาหลีใต้ มาเลเซีย อินเดีย บังกลาเทศ เป็นต้น แต่เนื่องจากประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีความได้เปรียบทางด้านต้นทุนการผลิตที่สามารถผลิตได้ในต้นทุนที่ต่ำกว่าไทยมาก ประเทศไทยจึงต้องรีบพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตน้ำตาลทรายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้แข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ และจากการที่ประเทศออสเตรเลียมีสัดส่วนของการเพิ่มการแข่งขันมากกว่าไทย ฉะนั้นต้องทำการเพิ่มศักยภาพด้านการแข่งขันให้เพิ่มขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์และการโฆษณาให้มากขึ้นเพื่อให้ผู้บริโภครู้จักมากขึ้น และควรมีการพัฒนาขยายขนาดของตลาดให้มากกว่าเดิม เพราะถึงแม้ว่าขนาดตลาดของไทยจะมากกว่าออสเตรเลีย แต่การแข่งขันของไทยยังด้อยกว่าออสเตรเลียอยู่ จึงมีความเสี่ยงที่จะไทยเสียตลาดได้ง่าย

ความหมายในเชิงนโยบาย

จากการศึกษาพบว่า การส่งออกน้ำตาลทรายของไทย โดยอาศัยแบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด ทำให้ทราบถึงแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณการส่งออกและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของไทย โดยพิจารณาการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาด ซึ่งจากผลการศึกษาจะพบว่า ประเทศไทยมีส่วนแบ่งตลาดในประเทศญี่ปุ่นระหว่างปี พ.ศ. 2534-2537 ณ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับการส่งออกปี พ.ศ. 2538-2541 ถึงร้อยละ 22.58 ในขณะที่ประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ ออสเตรเลียและแอฟริกาใต้ มีส่วนแบ่งตลาดเพียงร้อยละ 21.47 และ 4.13 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกทั้งหมดในตลาดญี่ปุ่นแล้วพบว่า มูลค่าการส่งออกของไทยจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ในขณะที่ออสเตรเลียถึงแม้จะมีมูลค่าการส่งออกน้อยกว่าไทย แต่ก็ยังมีมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าไทยและผลผลิตมีคุณภาพและมาตรฐานที่ดีกว่าไทยอีกด้วย และจากผลการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดที่เกิดจากการขยายขนาดตลาดนั้น พบว่า ไทยมีขนาดตลาดเพิ่มขึ้นร้อยละ 80.85 มากกว่าออสเตรเลียซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 71.82 ซึ่งการเพิ่มขึ้นนี้เป็นผลจากการเพิ่มปริมาณการนำเข้าของญี่ปุ่น ไม่ได้เกิดจากความสามารถทางการค้าของไทย เช่น ประชากรของญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นจึงมีความต้องการในการบริโภคเพิ่มขึ้น และผลการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดที่เกิดจากการแข่งขันของไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.15 ซึ่งน้อยกว่าออสเตรเลียที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.62 แสดงให้เห็นว่าไทยมีความสามารถในการแข่งขันต่ำกว่าออสเตรเลีย ดังนั้น แนวทางที่จะทำให้ไทยสามารถพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันได้เพิ่มขึ้นสามารถแข่งขันกับประเทศออสเตรเลียและคู่แข่งประเทศอื่นๆ ได้ และเพื่อให้การส่งออกของไทยพัฒนาต่อไป ไทยควรใช้นโยบายราคา โดยปรับกลยุทธ์ทางด้านราคาให้ระดับราคาส่งออกลดลง เพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ และใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพน้ำตาลทรายให้ดียิ่งขึ้นและลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง โดยทำการพัฒนาวัตถุดิบให้มีคุณภาพ มีจำนวนเพียงพอและมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ ก็จะส่งผลให้น้ำตาลทรายของไทยมีคุณภาพมากขึ้นและมีต้นทุนที่ต่ำลง ไทยก็จะสามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้มากขึ้น และตลาดญี่ปุ่นถือว่าเป็นตลาดที่มีความสำคัญต่อการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยมาก เพื่อไม่ให้เสียตลาดที่สำคัญนี้ไป ไทยควรใช้กลยุทธ์รักษาตลาดเดิม โดยต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศคู่ค้าในการซื้อขาย บริษัทผู้ส่งออกต้องส่งมอบน้ำตาลให้ตรงเวลาและตรงตามความต้องการของลูกค้า และเพื่อขยายตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทยให้เพิ่มขึ้น ควรจะมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และแสวงหาตลาดใหม่ที่อยู่ไกลกับไทย เพื่อจะได้ลดค่าขนส่งในการส่งออก ซึ่งจะส่งผลให้สามารถแข่งขันในด้านราคาได้ในอนาคต

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ปัจจุบันน้ำตาลทรายของไทยเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรส่งออกที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างยิ่ง นอกจากจะใช้ในการบริโภคภายในประเทศแล้ว ยังสามารถส่งออกทำรายได้ให้กับไทยปีละหลายหมื่นล้านบาท ทั้งในรูปผลผลิตน้ำตาลทรายและผลิตภัณฑ์พลอยได้ น้ำตาลทรายที่ผลิตได้จะใช้บริโภคเพียงร้อยละ 30 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 70 ไทยจะส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ไทยได้กลายเป็นผู้ส่งออกน้ำตาลทรายที่สำคัญอยู่อันดับ 4 ของโลก มีส่วนแบ่งตลาดถึงร้อยละ 10 ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งทำให้การส่งออกของไทยต้องพึ่งตลาดโลกเป็นสำคัญ ดังนั้นเมื่อเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญขึ้น ทำให้อัตราค่าน้ำตาลทรายในตลาดโลกได้ลดลง ส่งผลให้ปริมาณการส่งออกของไทยนั้นลดลงตามไปด้วย แต่จากคาดว่าในปี พ.ศ. 2542 จะมีการส่งออกเพิ่มขึ้นและการส่งออกของไทยน่าจะขยายตัวเพิ่มมากกว่าที่เป็นอยู่ ดังนั้นจึงได้ทำการศึกษาการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย

การศึกษารายการค้าส่งออกน้ำตาลทรายของไทยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพทั่วไปด้านการผลิตน้ำตาลทรายของไทย ศึกษาด้านการตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย พร้อมทั้งมีการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดประเทศคู่ค้าที่สำคัญ คือ ญี่ปุ่น เพราะเป็นประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญของโลกและมีการนำเข้าน้ำตาลทรายจากไทยมากที่สุด โดยทำการเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ ออสเตรเลียและแอฟริกาใต้ เพื่อวิเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของไทย โดยใช้แบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดในการวิเคราะห์ข้อมูลทศนิยมรายปีที่รวบรวมมาจากเอกสารและหน่วยงานต่างๆ ในช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2530-2541 แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณที่ได้ทั้งหมดมาสรุปประเด็นความสำคัญและเสนอข้อเสนอนี้ที่จะเป็นแนวทางการพัฒนาการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยต่อไป

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ในด้านการผลิตน้ำตาลทรายของไทยนั้น เป็นการผลิตจากอ้อยเป็นส่วนใหญ่ มีแหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 46 โรงงาน ในแต่ละฤดูการผลิตโรงงานจะต้องผลิตน้ำตาลโคเวตา ก. โคเวตา ข. ให้ได้ตามกำหนดแล้วจึงผลิตตามโคเวตา ค. ได้ ในปี พ.ศ. 2541 น้ำตาลทรายที่ผลิตได้ลดลงเป็น 4.09 ล้านตัน จาก 2.54 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2530 ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่จะเป็นต้นทุนวัตถุดิบ (อ้อย) ซึ่งยัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าคู่แข่งอยู่มาก มีกระบวนการผลิตที่ต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการผลิตได้ตามความต้องการของลูกค้า โดยส่วนใหญ่ผลิตน้ำตาลทรายขาว น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ น้ำตาลทรายดิบ เป็นต้น ซึ่งโดยเฉลี่ยผลิตน้ำตาลทรายได้คิดเป็นร้อยละ 29 16 และ 55 ตามลำดับ ถึงแม้ว่าโรงงานน้ำตาลของไทยจะมีประสิทธิภาพการผลิตที่ดีแต่วัตถุดิบที่ยังไม่มีคุณภาพและมีการเร่งการผลิตทำให้น้ำตาลทรายที่ผลิตได้มีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ อีกทั้งยังมีปริมาณน้อยจึงเกิดการแย่งอ้อยนอกระบบเกิดขึ้นระหว่างโรงงานน้ำตาล ส่งผลต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและขาดสภาพคล่องทางการเงินตามมา โดยทั่วไปไทยผลิตน้ำตาลได้เฉลี่ยปีละประมาณ 4 กว่าล้านตัน และมีการบริโภคเฉลี่ย 1 ล้านกว่าตัน

ด้านตลาดส่งออกน้ำตาลทราย ในตลาดโลกได้ลดลงทั้งปริมาณการส่งออกและนำเข้า โดยประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญของโลก คือ รัสเซีย ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา มีประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญคือ คิวบา ออสเตรเลีย สหภาพยุโรป และไทย การค่าน้ำตาลทรายของไทยส่วนใหญ่เป็นการค้าตามข้อตกลงในตลาดเสรี ระหว่างปี 2530-2541 มีแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงปริมาณการส่งออกเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2.90 ล้านตัน และมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 19,674 ล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 6 และ 16 ตามลำดับ และคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อไปอีก โดยเฉลี่ยแล้วไทยส่งออกปออินโดนีเซียมากที่สุด รองลงมาคือ ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ โดยจะส่งออกทั้งน้ำตาลทรายดิบและกากน้ำตาลส่วนใหญ่ส่งไปญี่ปุ่นและน้ำตาลทรายขาวส่วนใหญ่ส่งไปอินโดนีเซีย ซึ่งทั้งสองประเทศเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย โดยเฉพาะญี่ปุ่นซึ่งมีการนำเข้าน้ำตาลทรายจากไทยมากที่สุดและเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่ของโลก มีคู่แข่งที่สำคัญ คือ ออสเตรเลียและแอฟริกาใต้ การซื้อขายมักจะผ่านบริษัทนายหน้าค่าน้ำตาลก่อนถึงจะไปสู่ตลาดโลก และราคาจำหน่ายแบบเอฟ.โอ.บี.ตามตลาดนิวยอร์ก โดยการเปิดประมูลราคาทั่วไป เนื่องจากน้ำตาลที่ผลิตได้ยังไม่มีความเพียงพอจึงไม่เป็นที่ต้องการในบางตลาด อีกทั้งน้ำมันมีราคาแพงขึ้น ประกอบกับประสิทธิภาพขนถ่ายน้ำตาลของท่าเรือไทยยังมีอัตราที่ต่ำอยู่ ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการส่งออกสูงขึ้นซึ่งเป็นปัญหาการส่งออกที่สำคัญของไทย นอกจากนี้น้ำตาลทรายของไทยซึ่งเป็นสินค้าที่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาลในทุกด้าน ได้รับผลกระทบจากมาตรการด้านภาษีภายใต้พันธกรณีองค์การการค้าโลกและพันธกรณีภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน ทำให้อุตสาหกรรมน้ำตาลทรายได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นมากทั้งในด้านการผลิตและการส่งออก แต่ไทยคงจะไม่มีผู้นำเข้าตามข้อผูกพันในข้อตกลงขององค์การการค้าโลก เพราะราคานำเข้าน้ำตาลสูงกว่าราคาในประเทศ และจากการเจรจาอบอุรุกวัยไทยจะไม่ได้รับประโยชน์จากการเปิดตลาดของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป แต่ไทยจะได้รับประโยชน์เมื่อราคาน้ำตาลทรายตลาดโลกสูงขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของไทยในญี่ปุ่น พบว่าไทยมีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด ระหว่างปี พ.ศ. 2534-2537 ไทยมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 37.87 และระหว่างปี พ.ศ. 2538-2541 ไทยมีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 39.64 แต่เมื่อเทียบกับประเทศออสเตรเลียแล้ว มีส่วนแบ่งตลาดใกล้เคียงกับไทยมาก คือ ร้อยละ 37.39 และร้อยละ 38.26 ตามลำดับ ทำให้ไทยต้องพัฒนาการส่งออกให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มส่วนแบ่งตลาดให้มากกว่าเดิม เพราะสัดส่วนของส่วนแบ่งตลาดต่างกันเพียงเล็กน้อย อีกทั้งความสามารถในการแข่งขันของไทยยังน้อยกว่าออสเตรเลียอยู่ อาจจะทำให้ไทยเสียตลาดได้ง่ายขึ้น ความสามารถในการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งยังอยู่ในระดับที่ดี คือ มีส่วนแบ่งการตลาดระหว่างปี พ.ศ. 2534-2537 ณ ระดับการส่งออกในปี พ.ศ. 2538-2541 เป็น 22.58 ซึ่งเป็นส่วนแบ่งที่มากที่สุดในตลาดญี่ปุ่น การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดนี้เกิดจากการขยายขนาดของตลาดแต่ศักยภาพการแข่งขันลดลง ดังนั้นไทยต้องพัฒนาศักยภาพการแข่งขันในการส่งออกน้ำตาลทราย โดยใช้นโยบายราคา คือ ลดระดับราคาส่งออกน้ำตาลทรายของไทยลง พร้อมกับใช้กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพน้ำตาลทราย และลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง ใช้กลยุทธ์รักษาตลาดเดิมไว้ และแสวงหาตลาดใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการผลิตน้ำตาลทราย ตลาดการส่งออกน้ำตาลทรายและการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายของไทย เพื่อพัฒนาการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย จึงจะเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการเพิ่มปริมาณส่งออกและขยายตลาดการส่งออกน้ำตาลทรายในประเทศคู่ค้าที่สำคัญให้มากขึ้น สามารถเสนอแนะได้ดังนี้

1. จากการศึกษาด้านการผลิตน้ำตาลทราย พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ของไทยเป็นปัญหาทางด้านวัตถุดิบที่มีต้นทุนสูง ทั้งยังไม่มีคุณภาพและมีปริมาณไม่เพียงพอ จึงเกิดปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน ซึ่งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ก็นำเงินมาช่วยเหลือ แต่ปัญหามักจะเกิดขึ้นเช่นนี้ทุกปี ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งแก้ปัญหาเหล่านี้ โดยทางโรงงานควรทำการวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการปลูกอ้อย ให้เป็นวัตถุดิบที่มีคุณภาพ มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการผลิต และมีต้นทุนที่ต่ำ เพื่อให้การผลิตน้ำตาลมีคุณภาพด้วย และควรจัดทำงบประมาณจัดสรรเงินทุนที่จะใช้ในการใช้จ่ายในโรงงานให้เพียงพอในแต่ละฤดูการผลิตและหาแหล่งเงินทุนที่มีความมั่นคงและแน่นอน เช่น ธนาคารพาณิชย์ เพื่อจะได้ไม่เกิดการขาดสภาพคล่องทางการเงิน อีกทั้งควรมีการพัฒนาปรับปรุงเครื่องจักรและควบคุมการผลิตให้ได้ตามมาตรฐานสากล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพน้ำตาลให้ได้มาตรฐานสม่ำเสมอ เช่น ในบางโรงงานได้มีการพัฒนาโดยใช้นโยบายคุณภาพ ISO 9002 ให้ได้น้ำตาลทรายมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล เป็นต้น

2. เนื่องจากไทยยังมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการส่งออกที่สูงอยู่และยังมีท่าเรือที่มีอัตราการขนถ่ายน้ำตาลทรายลงสู่ท่าเรือยังต่ำ ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการส่งออกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดการขาดสภาพคล่องตามมาได้เช่นกัน ดังนั้น โรงงานน้ำตาลและบริษัทผู้ส่งออกควรทำการปรับปรุงประสิทธิภาพการขนถ่ายให้เร็วขึ้น เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการส่งออก เช่น จัดหาเครื่องมือเครื่องใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งออกให้เพียงพอ และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าก็จัดการหาเงินมาสนับสนุนการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยให้เพียงพอ เพื่อไม่เกิดการขาดสภาพคล่องทางการเงินและเป็นการส่งเสริมการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยด้วย

3. ตลาดญี่ปุ่นซึ่งเป็นตลาดที่สำคัญของไทยและเป็นตลาดนำเข้าที่สำคัญของโลก และยังเป็นประเทศเป้าหมายของประเทศผู้ส่งออก จากการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด ถึงแม้ว่าญี่ปุ่นจะมีการนำเข้าน้ำตาลทรายจากไทยมากที่สุดก็ตาม แต่ประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทย คือ ออสเตรเลีย ก็เป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ด้วยเช่นกัน อีกทั้งยังมีศักยภาพด้านการแข่งขันสูงกว่าไทยและมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า น้ำตาลทรายก็มีมาตรฐานดีกว่าด้วย โอกาสที่ไทยจะเสียตลาดให้กับออสเตรเลีย นั้นเป็นไปได้ง่ายมาก ดังนั้นบริษัทนายหน้าผู้ส่งออกต้องพยายามเชื่อมสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าไว้เพื่อไม่ให้เสียส่วนแบ่งตลาด และโรงงานน้ำตาลต้องพยายามพัฒนาคุณภาพน้ำตาลทรายให้มีคุณภาพดี สม่ำเสมอตามความต้องการของลูกค้า พร้อมทั้งต้องมีความซื่อสัตย์ในการจัดการส่งมอบน้ำตาลทราย เพราะญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีมาตรฐานการนำเข้าสูง และต้องการน้ำตาลทรายเป็นวัตถุดิบที่มีคุณภาพเพื่อไปใช้ในการผลิตเป็นน้ำตาลทรายขาวที่มีคุณภาพให้กับผู้บริโภคภายในประเทศเป็นสำคัญ และรัฐบาลควรใช้นโยบายราคา คือ ลดราคาการส่งออกลง เพื่อให้แข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ พร้อมทั้งใช้กลยุทธ์รักษาสถานะเดิมไว้ด้วย

4. บริษัทผู้ส่งออกต้องพยายามแสวงหาตลาดใหม่ๆ เพิ่มขึ้น โดยพัฒนาคุณภาพน้ำตาลทรายให้ได้มาตรฐานแล้วก็ทำการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักของประเทศนำเข้าที่สำคัญ เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับประเทศคู่ค้า และทำการวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จากอ้อยและน้ำตาล เพื่อขยายตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทยและกระจายกลุ่มลูกค้าให้กว้างกว่าเดิม โดยทำการสำรวจตลาดใหม่ๆ ที่มีแนวโน้มดี เช่น ฟิลิปปินส์ซึ่งมีการจำกัดแหล่งที่มาของการนำเข้าน้ำตาลเฉพาะของประเทศไทยและมีความต้องการการนำเข้าเป็นอย่างมากด้วย และรัฐบาลควรสนับสนุนอุตสาหกรรมอาหารต่างๆ เช่น เครื่องดื่ม นมข้น เป็นต้น ให้มีการนำน้ำตาลทรายไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกให้เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากน้ำตาลทรายอีกด้วย

5. ทางด้านรัฐบาลซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อวางแผนการพัฒนาทั้งแนวทางการผลิตและการตลาดน้ำตาลทรายให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น เช่น จัดระเบียบและมาตรการด้านการผลิตและการค้าภายในประเทศให้มีความมั่นคงแน่นอนและมีเสถียรภาพมากขึ้น เพราะจะทำให้การค้าในต่างประเทศมั่นคงด้วยเช่นกัน ซึ่งยังไม่เป็นการประสานงานกันเพื่อแก้ปัญหาอย่างจริงจังมากนัก เนื่องจากระบบการเมืองของไทยยังไม่ค่อยโปร่งใสเท่าที่ควร และในการนำระบบผลประโยชน์ 70 ต่อ 30 ควรมีการนำมาใช้บังคับอย่างจริงจัง พร้อมทั้งตั้งบทลงโทษเพิ่มขึ้นสำหรับผู้ฝ่าฝืน และให้เป็นธรรมกับทุกฝ่ายโดยเฉพาะเกษตรกรที่มักจะได้รับความเดือดร้อนเรื่องราคาอ้อยทุกปี มีการจัดการนโยบายต่างๆ ที่แน่ชัดและรัดกุม เช่น นโยบายส่งเสริมการส่งออก เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้การส่งออกมีศักยภาพทัดเทียมกับนานาประเทศ จัดวางแผนต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ เช่น วางแผนการใช้ภายในประเทศ วางแผนการส่งออก และวางแผนด้านบริการขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายยังต้องมีการส่งเสริมการจำหน่ายและวางแผนการตลาดเพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามการพัฒนา นโยบายต่างๆ ของรัฐควรคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาและไม่นำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง และต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญด้วย

6. จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ามีข้อจำกัดในเรื่องการหาข้อมูลที่จะใช้ในการวิเคราะห์เป็นอย่างมาก เพราะข้อมูลในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการส่งออก กรมเศรษฐกิจ การพาณิชย์ เป็นต้น ได้รวบรวมไว้นั้น มีข้อมูลไม่เพียงพอและเป็นข้อมูลที่ไม่มีความต่อเนื่องกัน และแต่ละหน่วยงานก็มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ไม่ตรงกันด้วย ทำให้เกิดความลำบากในการค้นคว้าหาข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลทางสถิติต่างๆ เช่น สถิติการส่งออก อีกทั้งบุคคลากรที่มีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลนั้นยังขาดประสิทธิภาพอยู่และไม่ได้ให้ความสนใจกับนักศึกษาเท่าใดนัก จะเน้นให้บริการนักธุรกิจเป็นสำคัญ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการสืบค้นข้อมูลก็ยังไม่เพียงพอ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวควรจัดบริการด้านข้อมูลให้มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกันให้อยู่ในแหล่งเดียวกัน เพื่อช่วยให้ผู้ที่สนใจค้นคว้าข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว และทันสมัยตามต้องการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและศึกษาต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป

7. ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ มีข้อจำกัดเรื่องจำนวนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ไม่เพียงพอ และเป็นข้อมูลที่ด้านมูลค่า ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในแต่ละช่วงไม่คงที่ ทำให้การวิเคราะห์ครั้งนี้ จึงไม่ได้พิจารณาถึงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของทั้งสองช่วงซึ่งมีความแตกต่างกันมาก อีกทั้งมีข้อจำกัดในการวิเคราะห์เชิงปริมาณทางด้านอื่นๆ ด้วย เพราะน้ำตาลทรายเป็นสินค้าที่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถูกรัฐบาลควบคุมไว้ในทุกด้าน จึงไม่สามารถวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงตามกลไกของตลาดได้อย่างเช่นสินค้าชนิดอื่นๆ และมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาที่ใช้ในการศึกษา ทำให้การศึกษาค้างนี้ไม่ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลของประเทศคู่ค้าที่สำคัญประเทศอื่นด้วย เช่น อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ เป็นต้น ดังนั้นหากมีผู้สนใจที่จะศึกษาและวิเคราะห์ทางด้านน้ำตาลทรายต่อไป ควรจะค้นคว้าและหาข้อมูลให้พร้อมก่อนตัดสินใจทำการศึกษา และเมื่อทำการศึกษาแล้วควรจะให้ละเอียดและใช้เวลาในการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะปัญหาของอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดและซับซ้อนมาก และเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายซึ่งยากแก่การแก้ไข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2542ก. “สรุปสถานการณ์การผลิตและการตลาดผลิตผลเกษตร ปี 2541 และคาดคะเนแนวโน้มปี 2542”. ข่าวสารเศรษฐกิจ. 45(509): น. 4-15.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2542ข. ข้อมูลด้านการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรที่สำคัญ. (ไม่ระบุสำนักพิมพ์).

กระทรวงพาณิชย์. 2538. สรุปภาวะการค้าของประเทศญี่ปุ่น ปี 2533-2537. (อัดสำเนา).

กระทรวงพาณิชย์. 2542. สินค้าเกษตรอุตสาหกรรม ปี 2541. (อัดสำเนา).

กระทรวงพาณิชย์. 2543ก. มูลค่าการนำเข้าน้ำตาลทรายของญี่ปุ่น. (อัดสำเนา).

กระทรวงพาณิชย์. 2543ข. มูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย. (อัดสำเนา).

เกษม สุขสถาน และคณะ. 2521. หลักการทำไร่อ้อย. กรุงเทพมหานคร: ภาคพืชไร่นา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และก่อเกียรติ วิริยะพัฒนา. 2537. ความรู้เกี่ยวกับสินค้า. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิศิษฐ์การพิมพ์.

ถวัลย์ มุขจินดา. 2533. การวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจของอุปทานและอุปสงค์น้ำตาลทรายของไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธนาคารกรุงไทยจำกัด (มหาชน). 2542. รายงานเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทบรรสาร-การพิมพ์ จำกัด.

นิพนธ์ พัวพงศกร. 2539. ผลกระทบของการเจรจาอุปโภคบริโภคต่อสินค้าเกษตรในตลาดโลกและภาคเกษตรของไทย. กรุงเทพมหานคร. (ไม่ระบุสำนักพิมพ์).

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาดูเท่านั้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริษัทน้ำตาลมิตรผลจำกัด. 2542. ระบบแบ่งปันผลประโยชน์ตามพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาล.
(อัครสำเนา)

พีระศักดิ์ ศรีนิเวศน์. 2541. “วิสัยทัศน์อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลไทยในทศวรรษหน้า”.
วารสารน้ำตาล. 34(2): น. 1-7.

มนตรี เพ็ชรทองคำ. 2528. พืชเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทประชาชนจำกัด.

สมาคมวิทยาศาสตร์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2520. รายงานการสัมมนา. เรื่องปัญหาอ้อยและ
น้ำตาลในประเทศไทย. ครั้งที่ 1, 11-12 ตุลาคม 2520. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย. 2540. “ประเทศผู้นำเข้าและส่งออกน้ำตาลที่สำคัญ
ของโลกตั้งแต่ปีการผลิต 2530/31-2539/40”. วารสารน้ำตาล. 33(2): น. 31.35.

สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย. 2541ก. “อุตสาหกรรมน้ำตาลออสเตรเลีย”. วารสาร
น้ำตาล. 34(2): น. 21-28.

สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย. 2541ข. “ตลาดสินค้าน้ำตาลในรัสเซีย”. วารสาร
น้ำตาล. 34(4): น. 26-30.

สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย. 2541ค. “อุตสาหกรรมน้ำตาลประเทศอินโดนีเซีย”.
วารสารน้ำตาล. 34(6): น. 35-41.

อภิรดี ยี่มะมัย. 2530. ระบบการผลิตอ้อยและน้ำตาลทรายของประเทศไทย. แผนกวิจัย ธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์.

อัจฉรวรรณ งามญาณ และคณะ. 2539. ผลการวิจัยเรื่องศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรม
น้ำตาล. ศูนย์วิจัยธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อัมมาร์ สยามวาลา และคณะ. 2537. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องอนาคตอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลไทย. กระทรวงอุตสาหกรรม.

Cramer G.L. and G.L. Ochaner. 1975. "An Economic Analysis of the Export Market for Montana Wheat". **Montana Agricultural Experimentstation. Bulletin 679.**
(March 1975).

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้